

2024

Werkgroep BVV

Sessie :
Grensoverschrijdend gedrag (GOG)
& verontrusting

VVsg

agenda

1. Info en mededelingen
2. Doelstelling - Ruime terugblik
3. Samen opfrissen
 - Inleiding
 - Regelgeving
 - Definities
 - Beleid en aanpak grensoverschrijdend gedrag en verontrusting
4. Beleid en aanpak GOG en verontrusting
 - Preventief: waar zet je op in?
 - Aanpak: hoe ga je te werk?
 - Nazorg/conclusie
4. Uitwisseling BVV
5. Mijn plan

Werkgroep BVV

Info en mededelingen

vvsg

Praktische afspraken: werkgroep mee met BVV

- **Inschrijvingen**
 - Verloopt dit vlot?
 - Problemen? Via Kiani.triest@vvsg.be
 - Bezorg de uitnodiging aan relevante collega's!
- **Reflectie-opdracht?**
- **Nazorg WG BVV op vormingspagina**
 - PPT
 - (Beknopt verslag)
 - Inspirerende praktijken en methodieken

2025

- Samenwerking en transparante communicatie met het bestuur
- Medewerkersbeleid: sterke medewerkers
- Toegankelijkheid en proactief opnamebeleid

2024

- Mee met de BVV
- Geïntegreerd beleid: missie, visie en (beleids-)doelstellingen
- Grensoverschrijdend gedrag & verontrusting

2025

- Samenwerking en transparante communicatie met het bestuur
- Medewerkersbeleid: sterke medewerkers
- Toegankelijkheid en proactief opnamebeleid

2026

- Doeltreffend en transparant communiceren
- Welbevinden, betrokkenheid en inspraak bij kinderen
- Medewerkersbeleid: gestructureerde en goede werkomstandigheden

2027

- Medewerkersbeleid: duidelijk leiderschap
- Educatieve ondersteuning (taal & spel)
- Warm samenwerken met gezinnen

2028

- Reflectieve, proactieve en innovatieve houding
- Veiligheid en gezondheid (crisis, risicoanalyse, gezonde omgeving)
- Facilitaire middelen en financieel beleid

Data en locaties werkgroepen BVV 2025

- **ROK Antwerpen: 3/02- 12/05- 29/09**
- **ROK Turnhout: 13/02- 22/05- 9/10**
- ROK Limburg: 18/02- 6/05- 14/10
- ROK Oost-Vlaanderen: 28/01 of 30/01- 13/05 of 15/05- 2/10 of 7/10
- ROK West-Vlaanderen: 18/02- 20/05- 30/09
- ROK Vlaams-Brabant: 10/02- 19/05- 6/10
- Trefdag VVSG 5 juni ICC Gent

Opleidingen

Kalender

Home / Opleidingen / Kalender

Zoek op trefwoord
regionaal ondersteuningspunt

Thema
Kies een thema

Onderwerp
Buitenschoolse opvang

Opleidingen 9

Sorteren op Startdatum

Gekozen filters
Zoek op trefwoord: regionaal ondersteuningspunt x Onderwerp: Buitenschoolse opvang x Wis alle filters

28 JAN 2025

Regionaal Ondersteuningspunt kinderopvang BK0 januari-februari 2025

Provinciehuis Oost-Vlaanderen, Charles de Kerchovelaan, Gent, België 9:30-16:15

Dagopleiding

Benieuwd hoe je regelgeving, beleid en actualiteit concreet toepast in jouw kinderopvangwerking? Tijdens BAR en BVV-sessies krijg je inspiratie, tools en advies van collega's en VVSG-experts. Samen maken we beleid praktisch en doelgericht. Schrijf je nu in!

vvsg

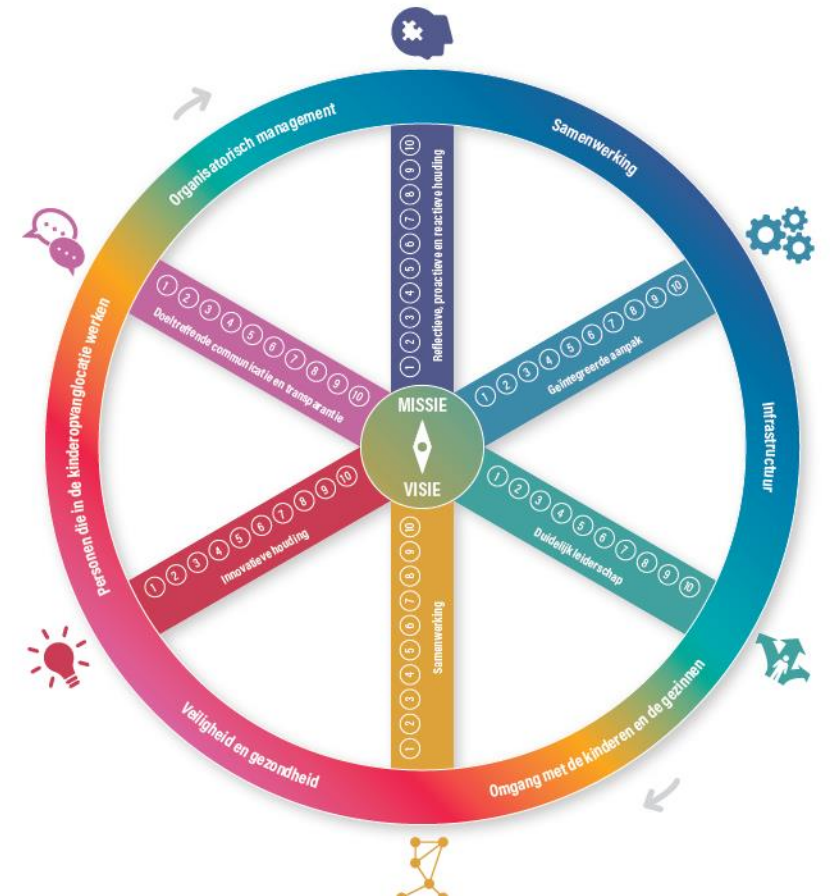
Basis- en coachingsinstrument BVV (na try-out en feedback)

Basis - en verdiepingsinstrument baby-peuter

Ook bruikbaar voor BKO

Traject BKO: 2025

Werkgroep BVV

Doelstelling

Ruime terugblik

vvsg

Doelstelling sessie

Leiderschap

Geïntegreerde
werking

Samenwerking

Innovatieve
houding

Communicatie

Reflectieve,
pro- & reactieve,
houding

Documentatie

Ondersteuning

Werkgroep BVV

Samen opfrissen

Grensoverschrijdend gedrag (GOG)
Verontrusting

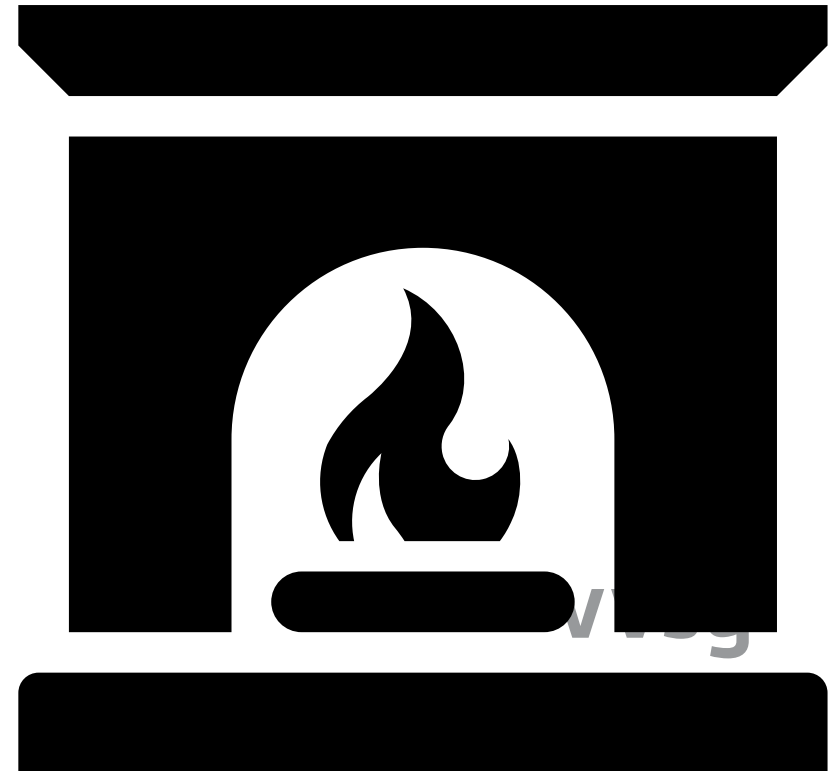
VVSG

Ga in het juiste kwadrant staan

Ik heb me nog nooit zorgen gemaakt over de thuissituatie van een kind*.	Ik heb me al zorgen gemaakt over een kind*, maar durfde hier niets mee te doen.
Ik heb me al zorgen gemaakt over een kind* en besprak dit met mijn <u>collega's</u> .	Ik heb me al zorgen gemaakt over een kind* en besprak dit rechtstreeks met de <u>betrokkenen</u> (ouders/verantwoordelijke/VK).

* kind in de opvang - leefgroep

1. Inleiding
2. Regelgeving
3. Definities
4. Beleid en aanpak grensoverschrijdend gedrag en verontrusting

Cijfers 0-3

- Weinig meldingen verontrusting vanuit kinderopvang
- Niets doen = geen optie!

Enkele cijfers

om verontrusting te kaderen

In 2022 waren er
195.903 kinderen
tussen 0 en 3 jaar

Dat is
2,9 % van de
Belgische bevolking

Er zaten
104.416 kinderen
in de formele kinderopvang

53,3%
van het totaal aantal kinderen is dat

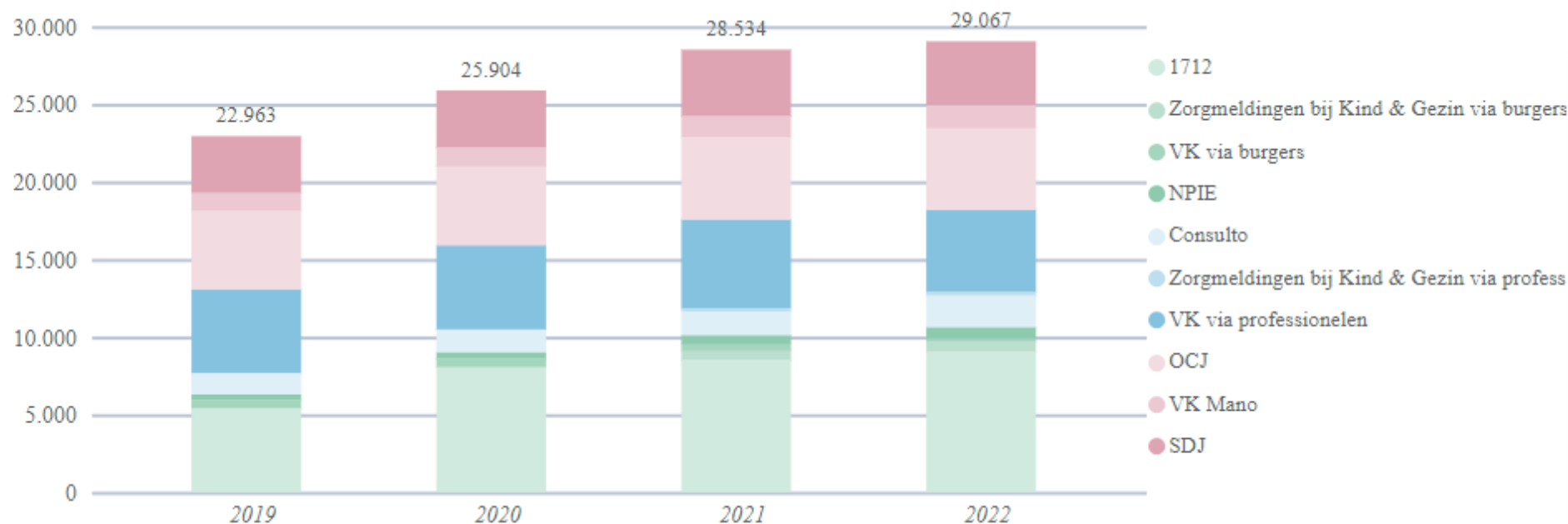
Er waren
1532 meldingen
bij het
Vertrouwenscentrum
Kindermishandeling
over kinderen 0-3 jaar

Daarvan kwamen er
117 (90 KDV en 27 DVO)
of 8% vanuit de
formele kinderopvang

Cijfers van Opgroeien
en het Vertrouwenscentrum
Kindermishandeling

Cijfers 3-12

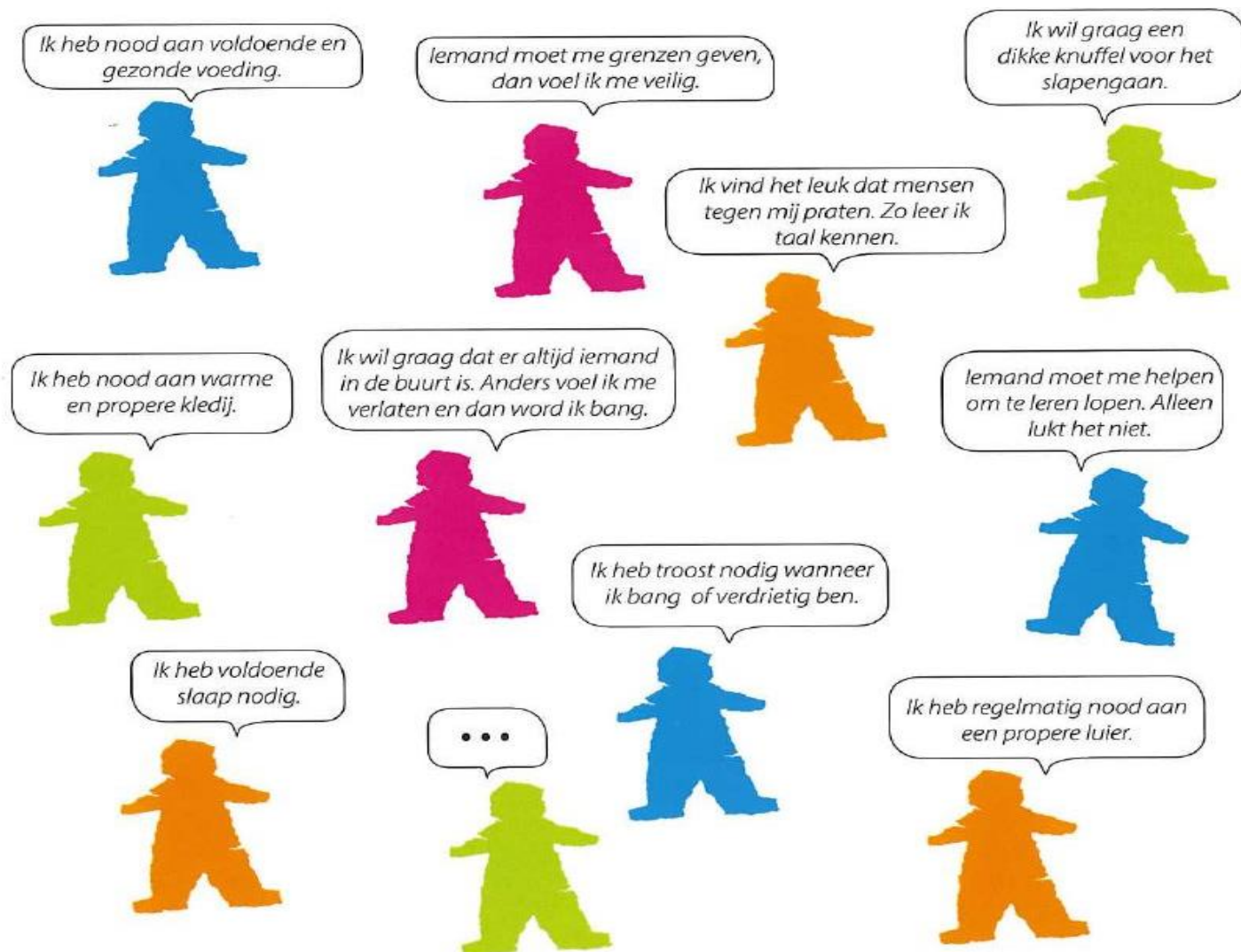

In 2023 ontving het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling 7.541 meldingen over 10.671 kinderen en jongeren. Dat is een stijging van 7% tegenover 2022. Ook de chatbox Nupraatikerover.be voor minderjarigen en jongvolwassenen kende een opmerkelijke stijging met 20% meer oproepers in 2023, goed voor een totaal van 841 nieuwe oproepers en 1.225 chatgesprekken.

Gezamenlijke uitwisseling in 3 stappen

- Stap 1:
Wat heeft **een kind** nodig om zich goed te voelen?
- Stap 2:
Wat hebben **ouders** nodig om goed te kunnen zorgen?
- Stap 3:
Wat is de **rol van de kinderopvang** hierin?

Stap 1: kind

Wat heeft een **KIND** nodig om zich goed te voelen?

Stap 2: ouder

Wat hebben
ouders nodig om
goed voor hun kind
te zorgen?

*Ik heb voldoende rust
en slaap nodig.*

*Ik wil zekerheid dat er
voldoende geld zal zijn om
voor mijn gezin te kunnen
zorgen.*

*Ik heb iemand nodig bij
wie ik terecht kan.*

*Afen toe wil ik even wat tijd
voor mezelf.*

*Ik heb iemand nodig die even
kan babysitten wanneer ik het
even lastig heb.*

*Ik heb het vertrouwen
nodig dat ik een
goede ouder zal zijn.*

*Ik wil op iemand beroep kunnen
doen wanneer ik het even niet
meer weet of wanneer het me te
veel wordt.*

...

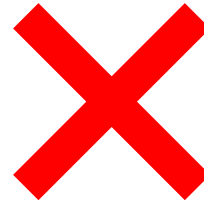
*Ik heb degelijk materiaal nodig
om mijn kind goed te kunnen
verzorgen.*

Stap 3: rol kinderopvang

Wat kan de kinderopvang

- **WEL bieden** aan kinderen?
- **NIET bieden** aan kinderen?

Rol kinderopvang bij verontrusting

- Wat kan de kinderopvang **niet bieden**?

Je kan nooit de rol van de ouder overnemen.

Belangrijk dat het thuis goed loopt zodat kinderen veilig kunnen opgroeien = basis voor de lichamelijke, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van een kinderen

- Wat kan de kinderopvang **bieden**?

Veel, maar we kunnen **onveilige thuissituatie niet volledig compenseren**

Verlang niet dat je het kan oplossen. Antwoorden liggen zelden voor het rapen...

Wel: samen met team de preventie, detectie en aanpak opnemen met

- Kind
- Ouders o.a. aan band met ouder blijven werken, ondersteunen opvoedingsproces, doorverwijzen
- Melden

! Draagkracht KO is niet oneindig

Rol kinderopvang

Wat maakt jonge kinderen kwetsbaar voor mishandeling/verwaarlozing?

1. **Afhankelijk** van hun verzorgers vb. veiligheid, verzorging,...
2. Hersenen en lichaam **volop in ontwikkeling**. Gevolgen groot!
3. Geen **directe taal** om zich goed uit te drukken/ te duiden wat er speelt (eenvoudiger woordgebruik roepen - tieren)
4. Worden **niet altijd goed begrepen** of ernstig genomen – ruis op signalen en meer waarde hechten aan verhaal volwassenen
5. Contact met anderen is er al meer ! **Geheimhouding**, geen durf om erover te praten
6. Kinderen zijn **loyaal** t.o.v. hun ouders.

Waarom is kinderopvang belangrijk?

- kennis over jonge kinderen.
- kennen kinderen heel goed
- observeren (i.f.v. ouders, kind)
- registreren observaties
- communiceren met ouders over hun kind
- soms enige professionele instantie (~CLB)

1. Opwarmer en inleiding
2. **Regelgeving**
3. Definities
4. Beleid en aanpak grensoverschrijdend gedrag en verontrusting

BVR kleuteropvang met kwaliteitslabel

BVR: toekenning van een kwaliteitslabel aan organisatoren van kleuteropvang

Artikel 5. (01/01/2021- ...)

§ 1. De organisator heeft **de integriteit** en **het beleidsvoerend vermogen** om kwaliteitsvolle en duurzame kleuteropvang te realiseren, **en draagt dat uit in de volledige werking**, minstens bij de toepassing van alle kwaliteitsvoorwaarden, vermeld in artikel 4 tot en met 20 van dit besluit.

In het eerste lid wordt verstaan onder:

1° **beleidsvoerend vermogen**: de mate waarin de organisator in staat is om een **zelfstandig beleid** te voeren, rekening houdend met de beschikbare **beleidsruimte**, met **de eigen doelstellingen** en met de **lokale context**, en de mate waarin de **activiteiten** van de verantwoordelijke en van de medewerkers op elkaar zijn **afgestemd** in functie van het bijdragen aan de **ontplooiing van kinderen**;

2° **Integriteit**: de geldende **normen en waarden** naleven, minstens in de omgang met gezinnen, kinderen en medewerkers, met specifieke aandacht voor de positieve omgang met **diversiteit** en het voorkomen van en **gepast reageren op discriminatie en grensoverschrijdend gedrag**.

BVR kleuteropvang met kwaliteitslabel

Toegankelijkheid:

3° hij heeft bijzondere aandacht voor **kwetsbare gezinnen** en kinderen met een **specifieke zorgbehoefte**.

BVR kleuteropvang met kwaliteitslabel - Medewerkersbeleid

§ 1. De organisator beschikt over een **verantwoordelijke** die de dagelijkse werking aanstuurt.

De verantwoordelijke voldoet aan de volgende voorwaarden:

- hij heeft de nodige competenties om de **dagelijkse werking aan te sturen**;
- hij heeft de kennis en kunde om **te handelen in crisissituaties**;
- hij past de basisprincipes toe ter **preventie van ziekte en ter bevordering van de gezondheid**.

De verantwoordelijke heeft voldoende, actieve kennis van het **Nederlands** om met de Vlaamse overheid en de gebruikers te kunnen communiceren

Artikel 15. (01/01/2021- ...)

De organisator beschikt in de opvanglocatie over **voldoende begeleiders** om aan de voorwaarde, vermeld in artikel 11, te voldoen.

2° ze hebben kennis en kunde om te **handelen in crisissituaties**;

3° ze passen de basisprincipes toe ter **preventie van ziekte en ter bevordering van de gezondheid**.

BVR kleuteropvang met kwaliteitslabel – monitoring en evaluatie

Artikel 18. (01/01/2021- ...)

De organisator **meldt elke schending van de fysieke of psychische integriteit** van een kind of van een medewerker onmiddellijk aan het agentschap.

Info website opgroeien melding crisis en GOG

Je moet **elke crisissituatie*** en **situatie van grensoverschrijdend gedrag** zo snel mogelijk aan Opgroeien melden.

Elke crisissituatie*

= situatie waarbij de fysieke of psychische integriteit van een kind tijdens de kinderopvang in gevaar is of geschonden is.

Voorbeelden.

- acute situatie die zich voordoet in een opvanglocatie met een vergunning van Opgroeien. Er is sprake of vermoeden van 'geweld, verwaarlozing, mishandeling', ongeacht of dit al vastgesteld, geobjectiveerd of aantoonbaar is
- overlijden van een kind in de opvanglocatie of later in het ziekenhuis
- overlijden van een begeleider in de opvanglocatie, of binnen zijn opdracht, of later in het ziekenhuis
- onveilige situatie of onaanvaardbare risico's waardoor een kind in gevaar is of in gevaar kan komen
- ernstig letsel / aanwezigheid van een letsel zonder plausibel verhaal
- plotse gedragsverandering bij een kind, zonder verklaring
- aanwezigheid van duidelijke risicofactoren bij de medewerkers, bv. uiting van stress, drugs- en of alcoholgebruik,...

Info website opgroeien melding crisis en GOG

•Je moet **elke crisissituatie en situatie van grensoverschrijdend gedrag*** zo snel mogelijk aan Opgroeien melden.

Grensoverschrijdend gedrag*

= situatie waarin een kind het slachtoffer is of dreigt te worden van ontterende handelingen, bedreiging of geweld door een persoon die aanwezig is in de opvang.

- Je bent als organisator ook verplicht om deze zaken te melden:
 - Er is een **strafonderzoek** waarbij een medewerker of jijzelf betrokken bent.
 - Een medewerker of jijzelf wordt **veroordeeld voor feiten ten aanzien van minderjarigen** die een impact hebben op het goed gedrag en zeden.
 - Je krijgt een **klacht over een crisis**.
 - Er zijn problemen die een impact kunnen hebben op de **continuïteit van de opvang**.
 - Er zijn **belangrijke wijzigingen in het bestuur** van je organisatie.

Info website opgroeien melding crisis en GOG: hoe en waarom?

Meld zo snel mogelijk via telefoon of e-mail:

- Van maandag tot vrijdag tijdens de kantooruren bij je klantenbeheerder.
- In nood van maandag tot vrijdag tussen 8 en 9 uur en van 16 tot 20 uur bij Opgroeipunt.

Je kan een ingevuld meldingsformulier via e-mail aan je klantenbeheerder bezorgen. Zo heeft Opgroeien alle informatie.

➤ Sjabloon formulier op website

Een crisissituatie melden is belangrijk om

- jou te kunnen ondersteunen
- meldingen van ouders, artsen, pers... in de juiste context te plaatsen
- de situaties op te volgen en indien nodig te handhaven
- preventie uit te werken en ervoor te zorgen dat het probleem niet toeneemt in intensiteit

BVR pedagogisch coach kleuteropvang met label

Taken pedagogische coach:

4° in staat zijn om met betrekking tot **verontrustende situaties**:

- a) deze te detecteren;
- b) deze te bespreken met de organisator;
- c) deze samen met de organisator mee op te volgen in functie van het herstel van de veiligheid;

Samengevat: BVR Kleuteropvang en middelen PC

- Integriteit: gepaste waarden en normen – gepast reageren discriminatie en GOG
- Aandacht kwetsbare gezinnen en kinderen met specifieke zorg
- Handelen in crisissituaties
- Basisprincipes ter bevordering van een goede gezondheid
- Melden van schending fysieke en psychische integriteit

Taken pedagogische coach:

4° in staat zijn om met betrekking tot verontrustende situaties: a) deze te detecteren; b) deze te bespreken met de organisator; c) deze samen met de organisator mee op te volgen in functie van het herstel van de veiligheid

Wat leren we uit talrijke inspecties van deze zomer?

Prioriteit overheid

- GOG/verontrusting absolute focus Zorginspectie
- Melden aan Opgroeien = cruciaal (ook bij twijfel)

Belang van communicatie

- Herhaaldelijk informeren van (beide?) ouders en beide partijen (“dader” & “slachtoffer”)
- Minimaliseer de feiten niet – neem het au sérieux (alarmbel)
- Hou de communicatie in eigen handen!

Registreer/documenteer alles

- Informeer leidinggevende, diensthoofd, algemeen directeur
- Werk samen en zorg voor gedragenheid en communicatie binnen jouw bestuur
- Zorg dat je goed weet hoe de vork in de steel zit en kan aantonen dat er gehandeld is

Preventief en pro-actief handelen op de werkvloer

- Procedure/stappenplan kennen + weten hoe te handelen.
- Zorg voor duidelijke afspraken met team
- Systeem aanpak/rol KB/ rol PC. Wie doet wat?
- Maak GOG/verontrusting bespreekbaar met team (individueel/groep)

Lang en intensief traject

- Nazorg = belangrijk naar ouders, kinderen, team, bestuur
- Maak tijd!
- Ga aan de slag met wat je geleerd hebt en vermijd soortgelijke situaties

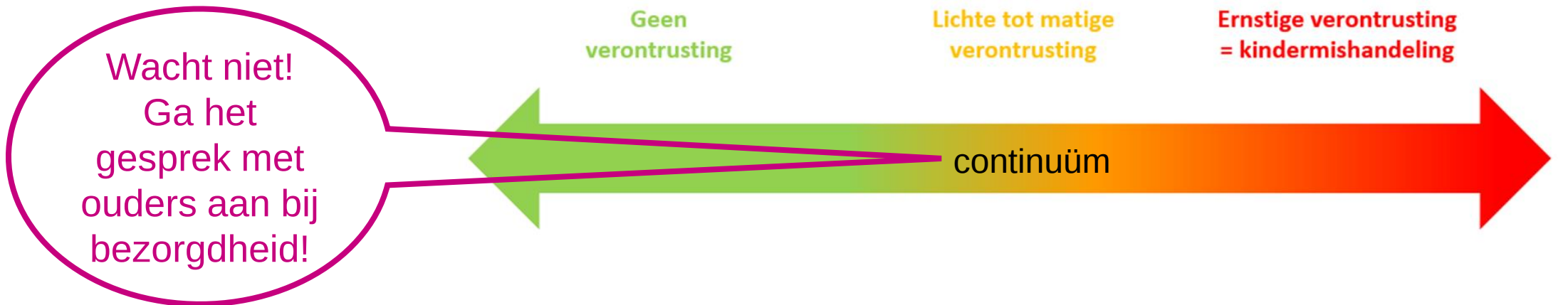

1. Opwarmer en inleiding
2. Regelgeving
3. Definities
4. Beleid en aanpak grensoverschrijdend gedrag en verontrusting

Verontrusting wat is dat?

- ik maak me zorgen → niet pluis gevoel
 - fysieke/psychische integriteit = *lichamelijk, seksueel & emotioneel welzijn*
 - buiten de kinderopvang
- ≠ kindermishandeling → begint vaak klein

Grensoverschrijdend gedrag: wat is dat?

= situatie waarin een kind het slachtoffer is of dreigt te worden van ontterende handelingen, bedreiging of geweld door een **persoon die aanwezig is IN de opvang**.

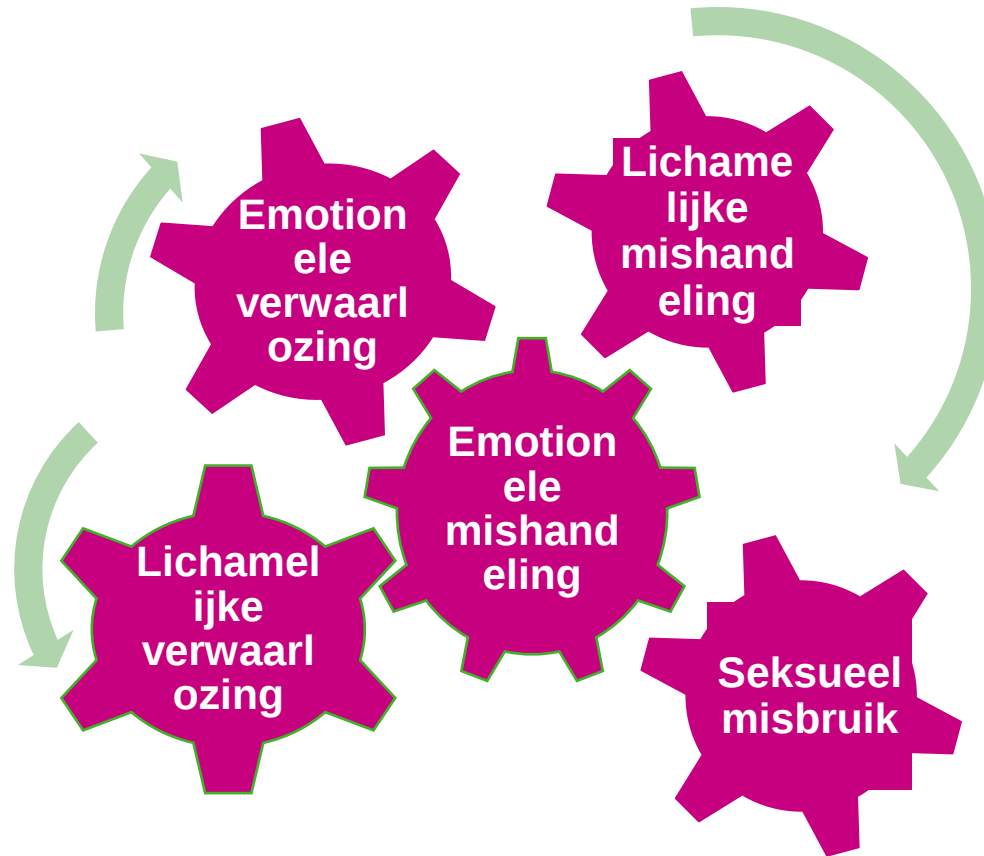
Elk bedreigend of gewelddadig gedrag

- van lichamelijke, emotionele of seksuele aard
- door een volwassene die in een vertrouwens- en/of gezagsrelatie staat met het kind,
- waardoor schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan het kind,
- met zowel actieve of passieve betrokkenheid van het kind.

Vormen:

Actief - Passief

- Fysiek/lichamelijk
- Emotioneel
- Seksueel

Verschillende categorieën

Verontrusting thuissituatie kind

GOG = situatie waarin een **kind** het slachtoffer is of dreigt te worden van onterende handelingen, bedreiging of geweld **door een persoon die aanwezig is in de opvang**.

- GOG kind t.a.v. kind(eren)
- GOG medewerker t.a.v. kind
- GOG externe t.a.v. kind

Verschillende definities versus realiteit...ook medewerkers zijn soms slachtoffer

- GOG kind t.a.v. medewerker
- GOG medewerker t.a.v. medewerker in aanwezigheid kinderen
- GOG externe t.a.v. medewerker

Rol kinderopvang

Hoe sneller verontrusting gedetecteerd wordt...

- hoe sneller ouders aangesproken kunnen worden, waardoor zij de kans krijgen de verontrusting zelf tijdig aan te pakken
- hoe sneller de nodige hulp geboden kan worden
- hoe kleiner de kans op gevolgen voor het kind
- **hoe kleiner de kans dat de verontrusting escaleert!**

Dit geldt ook voor omgang met grensoverschrijdend gedrag.

KM begint
vaak
klein!

Zoek een plek in de ruimte

GOG kind t.a.v. kind(eren)		GOG kind t.a.v. medewerker
GOG medewerker t.a.v. kind	Verontrusting thuissituatie kind	GOG externe t.a.v. medewerker
GOG externe t.a.v. kind		GOG medewerker t.a.v. medewerker in aanwezigheid kinderen

Situatie

- Wat was de situatie?
- Wat gebeurde er?
- Wie waren er bij betrokken?
- Waar speelde de situatie zich af?
- Wanneer speelde deze situatie?

Welke aard?

- Fysiek/lichamelijk
- Emotioneel
- Seksueel

- Actief
- Passief

1. Opwarmer
2. Regelgeving
3. Definities
4. **Beleid en aanpak GOG en verontrusting**
 - a) Preventief: waar zet je op in?
 - b) Aanpak: hoe ga je te werk?
 - c) Nazorg/conclusie

...lange weg... Wat is er allemaal? Wat is er nog niet?

- Eigen bestaande procedure GOG/verontrusting voorziening
 - Verschillende modellen jeugdwerk, Kader Opgroeien 0-3j (ABC-model)
 - Werkinstrumenten VVSG
 - BVV kader
 - Duidelijk kader Opgroeien voor 3-12 jaar ontbreekt
- Wees BVV: pluk eruit wat je wil – kies zelf instrumenten / ondersteuning

Wat is GOG en wat niet? Waar ligt onze grens?'

Methodieken om mee aan de slag te gaan met je team

Vb. stellingen

Vb. prikkeldraadoefening 'Wat kan, wat kan niet?'

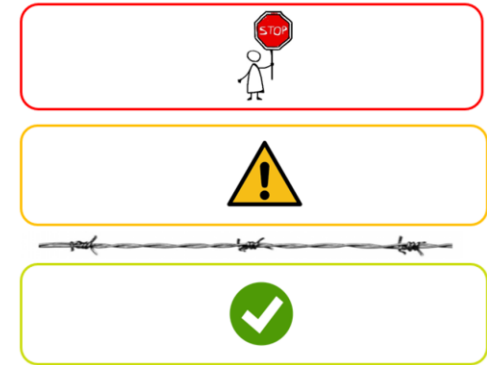
Vb. agressiespel en toolbox ICOBA

Vb. doe-kaart GOG en verontrusting

Methodieken draagkracht

Procedures en tools > 2021 sessie 1

Procedures PC's Rendez-Vous

- > **Rood:** gedrag komt dicht op je vel. Er is gevaar (fysiek of psychisch) voor jezelf / anderen.
- > **Oranje:** gedrag is onprettig, onaangenaam of lastig. Je grens wordt overschreden, je reageert.
- > **Groen:** gedrag vind je niet zo erg.

Grensoverschrijdend gedrag in de opvang

Hoe doe je het?

Wat adviseert je organisator?

Wat doe jij om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen of te vermijden?

Wat doe je als je voelt dat het voor jou te veel wordt (je job, je gezondheid, combinatie met eigen gezin,...)?

Wat doe jij of zou jij doen als je vermoeden had van grensoverschrijdend gedrag in jouw opvang?

Wat wil je in de toekomst anders of extra doen?

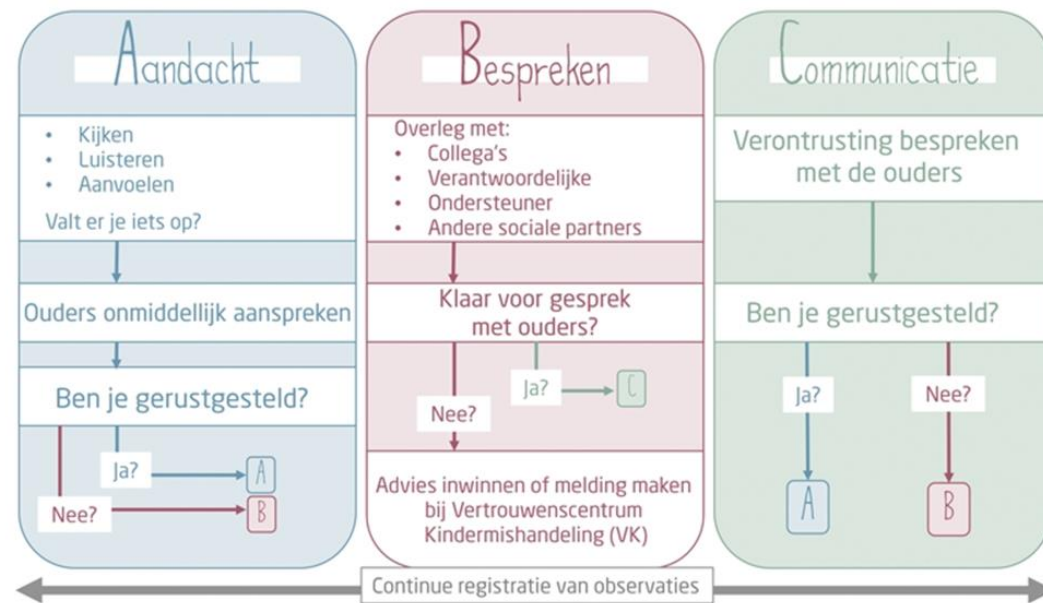
Zorg voor een uitgesproken strafregime voor iedereen die in jouw opvang regelmatig in contact komt met de kinderen

Info website opgroeien

Elke medewerker moet de aanpak bij crisis, verontrusting en grensoverschrijdend gedrag kennen en kunnen toepassen. Een goeie aanpak geeft iedereen houvast om correct en accuraat te handelen bij deze onverwachte en stresserende situaties.

Deze brochures ondersteunen bij ontwikkelen van een aanpak

- Aanpak crisis
- Aanpak verontrusting en grensoverschrijdend gedrag

Preventief: bouwstenen van je werking optimaliseren

- Personeel: **draagkracht - kalm brein**
- Pedagogisch: **verbindend communiceren - emotieregulatie - kinderkompas**
- Doelgroep: wie in de opvang?

Wees BVV

- Leiderschap
- Geïntegreerd werken
- Innovatief
- Reflectief proactief en reactieve houding
- Communicatie
- Samenwerking
- Ondersteuning medewerkers
- Documenteren

Situatie GOG – Verontrusting

VOORAF
1^e keer naar opvang
tijdens de opvang

TIJDENS vermoeden/vaststellen
verontrusting – GOG

NA vermoeden/vaststellen
verontrusting – GOG

Welke
conclusies/afspraken/aanpassingen
neem je mee voor de
volgende situaties?

Betrokkenen

vvsg

Preventief: belangrijke aspecten

Algemeen BVV

Personeel

- Draagkracht / veerkracht
- Kalm brein / rustig reageren

Pedagogisch

- Verbindende communicatie
- Emotieregulatie
- Kinderkompas

Preventief: Algemeen BVV

Beslis zelfstandig wat je **medewerkers** voor de preventie, de detectie en de aanpak van grensoverschrijdend gedrag/verontrusting **moeten weten** en **toepassen** om kwaliteitsvolle opvang te verzekeren.

Beslis

- voor welke situaties in de werking van je kinderopvang preventieve acties én een afgesproken aanpak nodig zijn bv. Enkel volwassene tav kind, andere?
- waar preventie en aanpak te vinden zijn bv. in HHR, in papieren of digitale werkinstructie, procedure, kwaliteitshandboek, agressieprotocol, gedragscode, andere?
- hoe je ervoor zorgt dat elke medewerker de aanpak kent en toepast
- hoe je de uitvoering of toepassing garandeert
- hoe je nazorg biedt
- hoe je je aanpak/procedure borgt, evalueert en bijstuurt
- hoe je alles documenteert en registreert

Preventief: belangrijke aspecten

Algemeen BVV

Personeel

- Draagkracht / veerkracht
- Kalm brein / rustig reageren

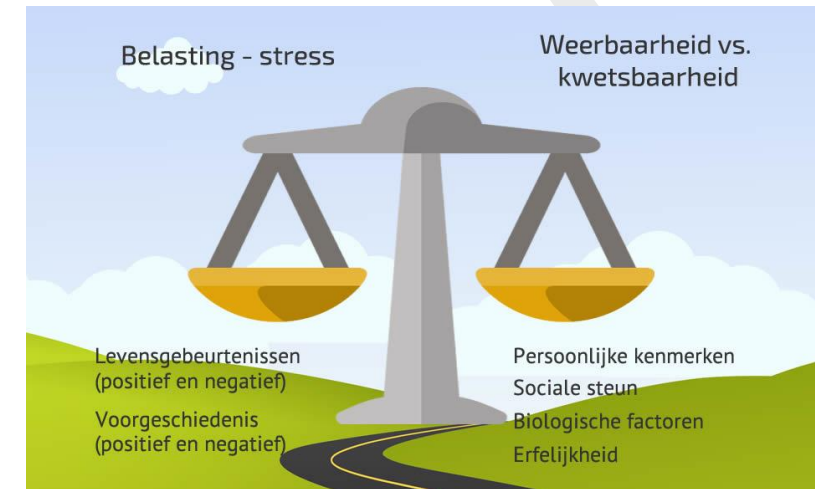
Pedagogisch

- Verbindende communicatie
- Emotieregulatie
- Kinderkompas

Preventief: Personeel: Draagkracht/veerkracht

- Wat is draagkracht?
- Draagkracht (wat je aankan) / draaglast (wat op je pad komt)
 - Symptomen van draaglast: fysiek / emotioneel / mentaal / gedragssymptomen
- Evenwicht herstellen
 - Vooral inzetten op draagkracht vergroten
 - Draaglast verminderen

Preventie:

- De vragen uit actielijst kwaliteitsvol en integer handelen van de risicoanalyse kan je gebruiken als leidraad om hier bij stil te staan.

2. DRAAGKRACHT – VOOR GROEPSOPVANG

Voorbeeldvragen risicoanalyse	Hoe zorg je daar nu voor?	Kan de aanpak nog verbeteren?	Hoe en wanneer?
Hou je de vinger aan de pols bij de medewerkers en collega's over hoe ze zich voelen?			
Geef je positieve feedback wanneer het goed gaat?			
Wordt er af en toe tijd gemaakt voor informele, energie gevende activiteiten			
en rustmomenten zodat ieder kan bijtanken?			
Zorg je voor een goede werksfeer? Zorg je voor een klimaat van vertrouwen, respect en samenwerking tussen collega's onderling en met de organisator?			
Voelen nieuwe medewerkers en stagiairs zich welkom en ondersteund? Heb je een onthaalbeleid?			
Herken je stress bij medewerkers en collega's en help je elkaar om stress weg te nemen?			

Preventief: Personeel: het stressvenster

Iemand die binnen zijn raampje blijft,
kan rustiger of actiever zijn.

**Kinderen of jongeren,
volwassenen die veel meemaken,
hebben een kleiner raam.**

Preventief: Personeel: kalm brein

Voel je jezelf uit het raampje schieten, wacht dan even met luisteren tot je kalm bent.

Verschillende hulpmiddelen:

- even naar buiten gaan
 - water drinken
 - relativeren
 - op je ademhaling letten
 - de 5-4-3-2-1 oefening
-
- Inspiratie: www.rustbox.be

Preventief: belangrijke aspecten

Algemeen BVV

Personeel

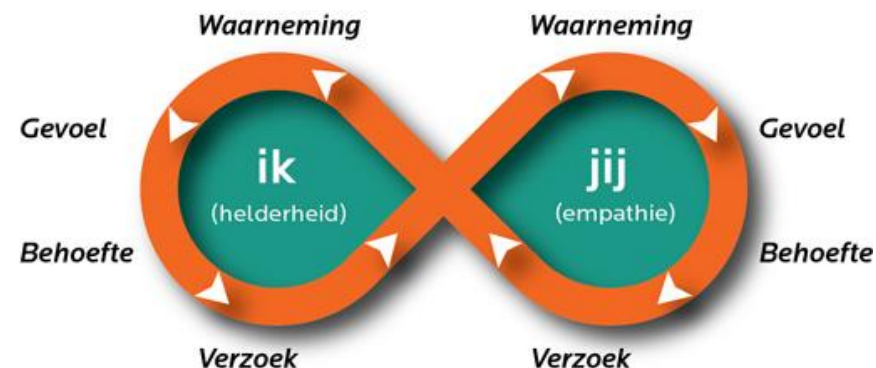
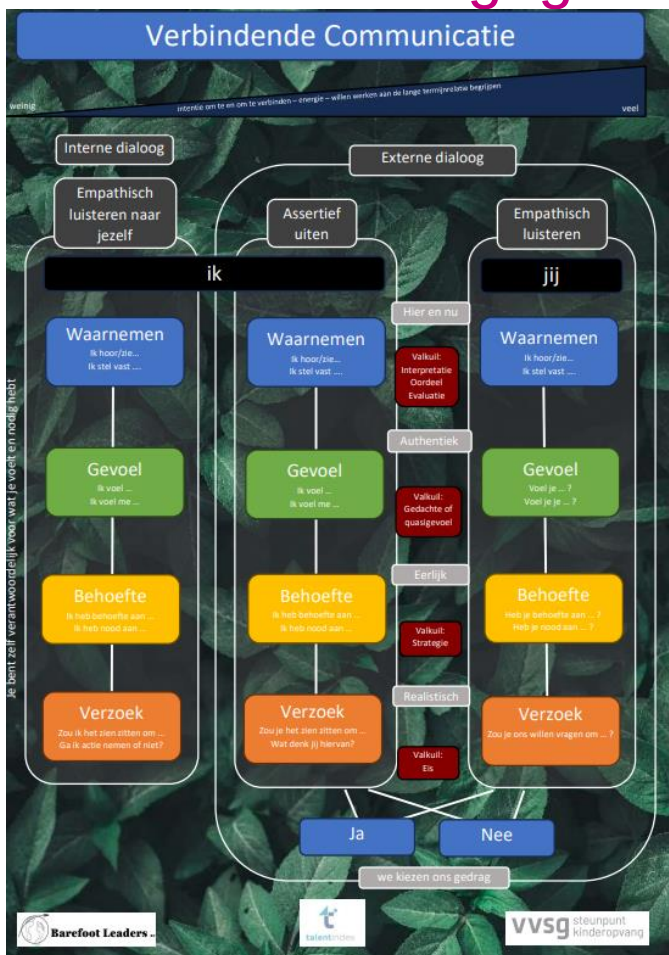
- Draagkracht / veerkracht
- Kalm brein / rustig reageren

Pedagogisch

- Verbindende communicatie
- Emotieregulatie
- Kinderkompas

Preventief Pedagogisch: Verbindende communicatie

Preventief: pedagogisch - omgang met kinderen speeltips

- **Nieuwe speeltip online: Emotieregulatie**
 - **Doe de test:** Emotionele begeleiding in de kinderopvang: Waar sta jij?

5 Zodra ik merk dat kinderen **gespannen** zijn, ben ik extra alert. Ik laat hen merken dat ik er ben met een knipoog, een knuffel, of complimentje of door een gesprekje aan te knopen.

☐ X ☐ ✓

7 Ik blijf zelf **rustig** als kinderen heftig reageren. Ik laat mijn gezond verstand de leiding nemen. Ik blijf rustig in- en uit ademen. Ik beseft dat het kind het lastig heeft en hulp nodig heeft.

☐ X ☐ ✓

Preventief Pedagogisch - Emotieregulatie

Stappenplan: "Omgaan met heftige emoties"

- Neem een moment voor jezelf om je bewust te worden van wat heftige emoties bij kinderen met je doen
- Achterhaal wat er aan de hand is
- Zorg dat de situatie niet uit de hand loopt
- Help kinderen hun emoties doorvoelen
- Help kinderen hun emoties verwoorden en aanvaarden
- Leer kinderen om gevoelens op een gepaste manier te uiten
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Ga in gesprek met de ouders

3 Zorg dat de situatie niet uit de hand loopt en stel grenzen.

Scheid kinderen die ruzie maken. Ga samen met boze, wenende of driftige kinderen naar een rustige plek. Of neem de andere kinderen mee naar een verdere plek om het kind tot rust te laten komen. Weet dat de beheersing van impulsen samenhangt met de regulatie van hun emoties. Kinderen leren vaak pas op latere leeftijd om hun impulsen te controleren.

Als je merkt dat kinderen zichzelf of anderen pijn doen, begrens hen. Bij jonge kinderen kan je hun handen even vasthouden. Bij grotere kinderen kan je rustig 'Stop' zeggen en hen uitnodigen om samen te ademen: "We ademen samen in en uit tot je je beter voelt". Op die manier ga je vooral het gedrag van een kind begrenzen uit veiligheid, zonder zijn emotie te negeren.

4 Help kinderen hun emoties doorvoelen.

Emoties zijn als golven in de zee. Ze komen, hebben een hoge piek en dan gaan ze weer liggen. Als een kind in de piek van een emotie zit (of op de top van de golf), kan hij zich helemaal overspoeld voelen. Toch weten wij dat elke golf, of elke emotie, weer gaat liggen. Je kan ook het beeld gebruiken van een vulkaanuitbarsting. Bij woede voel je plots intense spanning die ontploft en alle emoties naar boven borrelen. Dat kan voor een kind heel overweldigend aanvoelen. Eens de lava uit de vulkaan is, komt de rust ook terug. Help een kind om deze emotie te doorvoelen. Stel het kind gerust "Ik zie dat het moeilijk is, straks gaat het beter gaan." Of "Nog even geduld. Laat het maar gebeuren. Ik wacht hier en adem met jou mee." Of "zullen we even buiten gaan? Helpt het je om een rondje te lopen?"

5 Help kinderen hun emoties verwoorden en aanvaarden.

Schat in wanneer je het kind kan toespreken. Blijf in deze situatie liefdevolle taal gebruiken en laat vooral blijken dat dit een plek is waar het kind zijn gevoelens mag uiten. Geef woorden aan emoties waar kinderen dat zelf niet kunnen. Vraag hen ook te voelen hoe heftig die gevoelens zijn. Nu en daarna. Hoe boos, verdrietig, bang of vol pijn, ... ben je nu? Gevoelens zijn boodschappers die ons iets kunnen vertellen over wie we zijn of wat we nodig hebben. Enkele voorbeeldjes: "Je voelt je boos omdat je zo graag nog buiten wou spelen." of "Je bent heel erg verdrietig omdat je mama mist."

Let erop geen 'maar' achter je boodschap te plaatsen. Dat kan de erkenning van de emotie onderuit halen. Bij deze stap is het vooral belangrijk dat het kind zich erkend en gezien voelt.

Sommige kinderen kunnen woorden vinden voor hun gevoelens, anderen lukt dat nog niet. Die zeggen: "ik weet niet wat ik voel". Zoek hulpmiddelen zoals een poster met verschillende emoties (materiaal van het kleurenmonster). Zo kunnen aanwijzen hoe ze zich voelen.

6 Leer kinderen om gevoelens op een gepaste op een manier te uiten.

Wijs het kind op de gevolgen van zijn gedrag voor anderen. Bijvoorbeeld "Als jij slaat, dan heeft Gust pijn." Help het kind bedenken hoe het zich op andere manieren kan uitdrukken. Leer bijvoorbeeld woorden of gebaren waarmee het kind zijn behoeften duidelijk kan maken.

Indien kinderen beseffen wat hun gedrag bij anderen teweegbracht, kan je hen aanmoedigen om het terug goed te maken. Verplicht de kinderen niet. Zijn ze er nog niet klaar voor, rond dan gewoon af: "nu spelen we verder". Tip: Voor iets oudere kinderen kan je de www.sorrybox.be gebruiken.

Preventief: pedagogisch - omgang met kinderen speeltips

- **Volgende speeltip: Groepssocialisatie** (slechte score MeMoQ meting / insteek regelgeving BKO verbondenheid)
 - Hoe groepsprocessen stimuleren?
 - 10/10 voor sfeer en gezelligheid 😊
- [Meer info Speelbank.be | Speeltips](https://www.speelbank.be)

Preventief Pedagogisch: Kinderkompas

BEHOEFTE VAN KINDEREN

Naast **eten, drinken en rust** hebben kinderen nog heel wat **andere behoeften** om te kunnen groeien en ontwikkelen. Net als volwassenen. Meestal kunnen ze nog niet vertellen wat ze nodig hebben en **tonen ze dit op hun manier** aan jou.

Hieronder vind je een overzicht van alle behoeften van kinderen. Zo begrijp je beter wat er achter hun gedrag zit en ontdek je **wat kinderen echt nodig hebben**.

- 1 LICHAAMELIJKE BEHOEFTE**
Mijn lichaam krijgt *alles wat nodig is* om te leven en te groeien.
Ik voel me moe, ik wil slapen.
Ik heb honger, ik wil eten.
Ik heb een pijnlijke knie, ik wil dat weg.
- 2 BEHOEFTE AAN AFFECTIE, WARMTE & TEDERHEID**
Ik voel mij *graag gezien en verbonden*.
Dat doet me goed.
Ik wil graag bij jou zijn.
- 3 BEHOEFTE AAN DUIDELIJKHEID, VEILIGHEID & STRUCTUUR**
Ik voel me *veilig* en weet *waar ik aan toe ben*.
Ik wil weten wat er gaat gebeuren.
Ik wil weten wat de regels zijn.
- 4 BEHOEFTE AAN ERKENNING & BEVESTIGING**
Ik ben *van belang* en voel mij *gewaardeerd*.
Ik wil graag horen dat ik goed ben.
Ik wil graag horen dat ik belangrijk ben.
- 5 BEHOEFTE AAN (ZELF)ONTWIKKELING & DESKUNDIGHEID**
Ik mag en kan *(mijzelf) ontwikkelen*.
Ik wil graag iets leren.
Ik wil graag iets doen.
- 6 BEHOEFTE AAN ZINGEVING**
Ik voel mij een *goed mens* en *verbonden*.
Ik wil graag horen dat ik een goed mens ben.
Ik wil graag horen dat ik belangrijk ben.

blink vvsg steunpunt kinderopvang

ZES INTERACTIEVAARDIGHEDEN OM IN TE SPELEN OP DE BEHOEFTE VAN KINDEREN

Kijk en luister goed naar **het gedrag en de emoties** van kinderen. Zo ontdek je welke **behoeften** schuilgaan achter hun gedrag en wat ze nodig hebben. Inspelen op hun behoeften doe je met **alle onderstaande interactievaardigheden**. Op die manier ondersteun je hen automatisch op **educatief en emotioneel vlak**. Jij bent dus onmisbaar om kinderen te laten ontwikkelen.

- 1 SENSITIEVE RESPONSIVITEIT**
Dit is je *basishouding*. Je ziet, ontvangt en begrijpt de signalen van kinderen (sensitiviteit). En je reageert op een *gepaste manier* zodat kinderen zich begrepen voelen (responsiviteit).
Ik zie dat je moe bent, ik wil dat je rust neemt.
- 2 RUIMTE LATEN OM TE EXPERIMENTEREN**
Je voorziet een *stimulerende en veilige ruimte/omgeving* en laat kinderen ervaren dat ze *zelf* kunnen en mogen bepalen wat ze doen. Je hebt respect voor de *intentie* van kinderen en voor wat het kind wil. Je moedigt kinderen aan door hen *positief te bevestigen*.
Ik wil graag iets proberen.
- 3 STRUCTUREREN & GRENZEN STELLEN**
Je brengt structuur door *ordelijke* te brengen in de wereld van de kinderen. Je geeft aan wat er van *elk kind* wordt verwacht op welk moment en op welke manier. Herhalende routines en rituelen bieden *voorspelbaarheid* en veiligheid.
Ik wil graag weten wat er gaat gebeuren.
- 4 PRATEN EN UITLEG GEVEN**
Je helpt kinderen om de wereld te begrijpen door *veel uitleg* te geven en met hen te *praten*. Je ondersteunt wat ze zien, doen, voelen en denken. Je geeft kinderen kansen om te praten en gebruikt zelf ook taal op elk moment van de dag. Zo draag je bij aan de *taalontwikkeling* van kinderen.
Ik wil graag horen dat ik een goed mens ben.
- 5 ONTWIKKELING STIMULEREN**
Je stimuleert de *betrokkenheid* van kinderen. Je zorgt voor talrijke speel- en leermomenten op alle ervaringsgebieden. Dit doe je met *speelbeelden* afgestemd op de interesses en het tempo van elk kind.
Ik wil graag iets leren.
- 6 POSITIEVE RELATIES STIMULEREN**
Je zorgt voor een *angename sfeer*. De kinderen voelen zich er *goed en veilig*. Je zorgt voor een omgeving waarin rusten en fijn samenspelen mogelijk worden. Dit zorgt voor *positieve relaties* tussen de kinderen onderling en tussen de kinderen onderling en jezelf.
Ik wil graag horen dat ik een goed mens ben.

blink vvsg steunpunt kinderopvang

Preventief Pedagogisch: weerbaarheid

TOESTEMMING

uitgelegd voor kinderen (en ook voor grote mensen)

Aanpak GOG en verontrusting

VOORAF: 1^e keer naar opvang - tijdens de opvang

**TIJDENS vermoeden/vaststellen verontrusting –
GOG
KiMiWa –model
ABC-model
Registratie**

NA vermoeden/vaststellen

Vooraf: 1^e keer dat het kind komt

- Welke info heb je over het gezin, het kind? Welke indruk maakte het gezin bij inschrijving?
- Welke afspraken wil je al maken?
- Op wat wil je al letten?
- Zijn er aangepaste maatregelen nodig?

Vooraf: tijdens de opvang

- Welke afspraken zijn er gemaakt in het team rond wachtmomenten,...
- Welke gezinnen, kinderen extra ondersteunen/ in de gaten houden?
-

Aanpak GOG en verontrusting

VOORAF: 1^e keer naar opvang - tijdens de opvang

**TIJDENS vermoeden/vaststellen verontrusting –
GOG
KiMiWa –model
ABC-model
registratie**

NA vermoeden/vaststellen

Tijdens vermoeden/vaststellen GOG – verontrusting

KiMiWa

= **K**indermishandeling, **W**at is dat? **W**at kan je doen?

= Japans: *En **JIJ**? Wat kan jij doen? Ben JIJ er voor mij?*

Methodiek van het VECK (Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling) ontwikkeld voor het **jeugdwerk in Vlaanderen** om hun te **ondersteunen in de aanpak tegen kindermishandeling.**

Oplossen kan niet maar wat kan jij **WEL** doen?

En jij?

En jij? Jij kan dat betekenen

En jij? Jij kan luisteren

En jij? Jij kan er zijn

En jij? Jij kan spreken

Aanpak GOG en Verontrusting KiMiWa 4 krachten

BUIKGEVOEL

- Er is iets niet pluis
- Neem het ernstig
- Een gevoel is niet verkeerd

KALM HOOFD – LUISTEREN

Enkel als je rustig bent, kan je goed luisteren/observeren/ ...

ZIEN – AFSTAND NEMEN

Wat heb ik gezien?
Wat denk ik?
→ Alles op een rijtje zetten

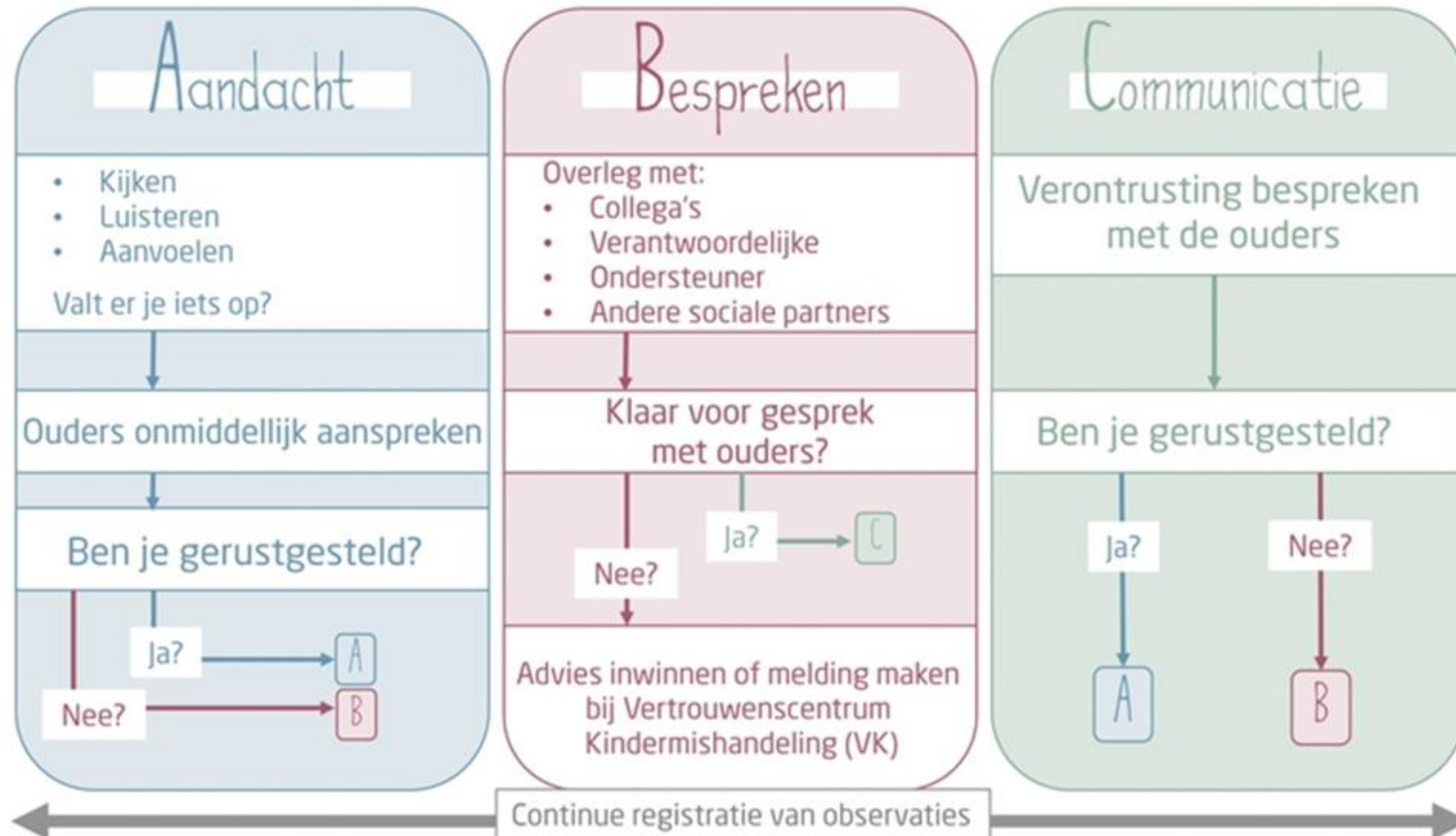

COMMUNICATIE

Ga in gesprek
Je bent niet alleen

ABC-model (Opgroeien)

Observaties, gesprekken, signalen en afloop objectief registreren

Waarom?

- Beter overzicht + onopvallende maar belangrijke zaken in de ontwikkeling van kinderen beter opvolgen.
- Goede basis om te bespreken met ouders, collega's en verantwoordelijke.

Wat registreren?

- Datum
- Situatie/details
- Wie was er bij?
- Wat was aanleiding?
- Wat waren gevolgen?
- Met wie heb je erover gesproken?
- Hoe reageerden ouders toen je hen erover aansprak?
- Verder op te volgen of niet?

Registratie verontrustende signalen					
Datum	Kind	Details (wie was aanwezig, wat was aanleiding, wat waren de gevolgen, enz.)	Hoe reageerde de ouders toen je hen erover aansprak?	Met wie heb je erover gesproken?	Moet dit verder opgevolgd worden?

Hoe registreren? Vb. Logboek, observatie-formulier

Aanpak GOG en verontrusting

VOORAF: 1^e keer naar opvang - tijdens de opvang

**TIJDENS vermoeden/vaststellen verontrusting –
GOG**

KiMiWa –model

ABC-model

Registratie

NA vermoeden/vaststellen

Nazorg: wat doe je na vermoeden/vaststellen van GOG/verontrusting?

Welke verdere stappen neem je? Welke communicatie naar wie?

- *Kind*: veiligheid geven, emoties erkennen, blijven verbinden
- *Andere kinderen*: iets doen voor hen?
- *Ouders*: wat communiceer je? Hoe zorg je voor verbinding?
- *Team / bestuur*: wat bespreek je? Hoe volg je op?
- *Extern*: extra hulplijnen nodig?

Nazorg: wat doe je na vermoeden/vaststellen van GOG/verontrusting?

Hoe ga:

- je het welzijn van de (betrokken) kinderen en ouders opvolgen (en verbeteren) en wie kan daarbij ondersteunen ?
- de nazorg van de (betrokken) medewerkers organiseren en wie kan daarbij ondersteunen?
- zorgen voor jezelf?

- **Overleg** met collega's, sociale partners, koepel,...
- Vraag (indien gewenst) **advies** aan het VECK in je Provincie:
 - inschatting + aanpak van de verontrusting
 - mogelijke vormen van hulpverlening
 - hoe bezorgdheden op een goede manier met ouders bespreken→ kan **anoniem**
- **Bereid** het gesprek goed **voor** en doe dit **samen met je team**.
- Nodig ouders uit in een **veilige ruimte + voldoende tijd**.
- Nodig **beide ouders** uit voor het gesprek.
- **Denk na over duidelijke doelstelling voor overleg.**

Waarom ouders onmiddellijk aanspreken?

- Observatie zo snel mogelijk **aftoetsen!**
- Ouders kunnen belangrijke **bijkomende info** geven om goede inschatting te maken.
- Ouders direct **informer**en over feit dat **verontrustend signaal** werd opgemerkt.
- Ouders de **kans** geven **om problemen aan te pakken** en bepaalde dingen anders te gaan doen.
- **Welbevinden** van kinderen = belangrijk en wordt opgevolgd.
- Ouders hebben het **recht op belangrijke informatie** over hun kind = eerste opvoeder
- Ouders **bevestigen in hun rol als verantwoordelijke** voor het kind. Ouders = sleutel tot verandering!

Bij twijfel groeit je angst
bij doen groeit je moed

Tips moeilijke gesprekken

 13 GESPREKSTIPS

GESPREKSTEP 2: stel vragen Wees nieuwsgierig en stel vragen. Denk niet dat je de waarheid kent.	GESPREKSTEP 3: vat samen Vat af en toe een stuk van het verhaal samen. Vraag of je het goed begrepen hebt.	GESPREKSTEP 4: laten uitpraten Luister en onderbreek de andere niet.	GESPREKSTEP 5: "maar" Opgelet met het woordje 'maar'. Wanneer je dit gebruikt in een zin, doet het alles teniet wat je ervoor zei.
GESPREKSTEP 6: vertraag Geef niet meteen een oplossing of een advies.	GESPREKSTEP 7: toon begrip Waarom handelt of reageert de andere zo? Sta hier bij stil en toon voldoende begrip.	GESPREKSTEP 8: niet oordelen Benoem enkel de feiten, wat je waarneemt. Opgelet met interpretaties of meningen.	GESPREKSTEP 9: eigen grens Geef je eigen grenzen en regels aan. Doe dit duidelijk en respectvol.
GESPREKSTEP 10: concreet voorstel Kom samen tot een duidelijke afspraak. Weet de andere wat er nu verwacht wordt?	GESPREKSTEP 11: wat wil je wél? Zeg wat je wel wilt in plaats van wat je niet wil.	GESPREKSTEP 12: laat keuze Doe een voorstel. Zorg dat het geen eis is. De andere mag ook neen antwoorden.	GESPREKSTEP 13: check Vraag op het einde of de andere jouw voorstel oké vindt.

Gesprekstips voor moeilijke gesprekken met ouders

MOEILIJKE GESPREKKEN VOEREN: HOE DOE JE DAT?

De volgende stappen helpen je om een conflict te vermijden tijdens een moeilijk gesprek:

WAARNEMEN - NIET OORDELEN

Benoem enkel de zuivere feiten. Dus geen interpretatie, eigen mening of oordeel.

BENOEM GEVOELENS

Welke gevoelens spelen er bij jou? Of bij de ander?

Gebruik de gevoelenskaart

BENOEM BEHOEFTE

Welke behoefte heb jij? Welke behoefte heeft de ander? (check dit!)

Gebruik de behoeftenkaart

DOE EEN VERZOEK

Een goed verzoek:

- laat keuze
- is concreet en positief
- is positief
- wil voordeel voor iedereen
- is uitvoerbaar

Tips om ouders onmiddellijk aan te spreken

Soms zie ik dat een kind in onze opvang zich anders dan anders gedraagt. Dit kan een verontrustend signaal zijn. Ik spreek de ouders hier over aan. Daarbij gebruik ik deze tips!

Enkele algemene richtlijnen bij het aanspreken van ouders:

- Stap met een open en niet-veroordelende houding in het gesprek. Dit maakt dat ouders zich sneller uitgenodigd zullen voelen om het gesprek aan te gaan en hun persoonlijk verhaal te kunnen brengen.
- Het welbevinden van het kind is meestal een gemeenschappelijk doel voor ouders en kinderopvang. Hou voor ogen dat ouders en de kinderopvang hetzelfde doel nastreven. Benoem dit ook zo naar de ouders.
- Nodig ouders uit tot een gesprek over de verontrusting. Verduidelijk dat de bedoeling is om samen tot oplossingen te komen en zo het welbevinden van het kind te vergroten.
- Wees concreet in wat je zegt. Beschrijf concreet wat je verontrusting is. Vaagheid leidt tot onzekerheid en onduidelijkheid bij beide partijen. Dit bemoeilijkt het voor ouders om de verontrusting te kunnen aanpakken en tot verandering te komen.
- Laat niets weg uit angst om alles te bespreken, maar benoem alle relevante zaken. Het is namelijk moeilijk om achteraf dan toch nog op de niet-benoemde ongerustheden te moeten terugkomen. Ouders voelen zich soms ook bedot als achteraf blijkt dat je niet transparant geweest bent over alle zorgen.
- Probeer je aan de feiten te houden. Benoem enkel wat je zag en zet je eigen mening of eigen ervaringen niet op de voorgrond.
- Stel open vragen. Probeer het verhaal niet zelf in te vullen en suggereer niet te veel.
- Laat het verhaal van de ouders zelf komen.
- Durf doorvragen om een goed beeld te krijgen en om je vragen beantwoord te zien. Een volledig verhaal is nodig om goed in te schatten welke zorg nodig is en of het verhaal overeenstemt met de verontrusting. Je dient de verontrusting duidelijk te maken aan de ouders. Je kan hierbij je bezorgdheid formuleren. Je hoeft je niet uit te spreken over mishandeling of verwaarlozing. Deze inschatting laat je beter over aan een gespecialiseerde dienst (Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of VK). Maak duidelijke afspraken rond een eventuele opvolging.
- Maak afspraken over de verdere opvolging, over vervolgesprekken, over welke stappen gezet zullen worden, ...

Tips overleg VECK (Vlaams ExpertiseCentrum Kindermishandeling)

- Maak je je ongerust, ben je niet zeker: bel het VK → reflecteren over de acute/chronische situatie bv. Al dan niet de politie bellen?
- Hoor je niets meer van het VK → bel hen zelf nog eens op.
- Doe als kinderopvang zelf nog melding, ook al weet je dat CLB al melding gedaan heeft.
- Interessant materiaal vind je ook bij onze burens: augeo (veilig en veerkrachtig opgroeien)
- Durf de rol psycho-educatie opnemen naar ouders toe. Bespreek met de ouders de noden van het kind.
- Je moet het niet alleen doen. Durf anderen aanspreken: reflecteren, stappen kunnen zetten.

Je staat er niet alleen voor

Dringende hulp nodig

112 of 101 bellen

Aarzel niet van bij noodgevallen deze diensten te bellen.

Vragen over geweld of kindermishandeling

1712

Wat kan je vragen?

Bij 1712 kan je terecht voor alle vragen rond geweld, verontrusting en welke stappen dat je kan nemen. De medewerkers hebben ook het doel om jou en het kind/de jongere verder te helpen.

Maak je verhaal helder en stel duidelijke vragen. Dit zal jullie helpen om tot de beste antwoorden te komen.

Vertrouwenscentrum Kindermishandeling

www.vertrouwenscentrum-kindermishandeling.be

Het Vertrouwenscentrum wil kinderen en ouders helpen om het terug veilig te maken.

Op deze site vind je informatie over hoe wij proberen te helpen om het geweld te stoppen. En hoe je als hulpverlener of als burger zelf de stap naar hulp kan zetten, zelfs als je eerst anoniem wil blijven.

Nu praat ik erover

www.nupraatikerover.be

Nupraatikerover.be is een chatbox voor minderjarigen die vragen hebben over of slachtoffer zijn van mishandeling, verwaarlozing of seksueel geweld.

Over seks en seksueel geweld

Vlaams expertisecentrum voor seksuele gezondheid

www.sensoa.be

Zij ondersteunen professionals om te praten over seks met vorming en materialen en geven informatie en advies over seksualiteit en relaties.

Seksueel geweld

www.seksueelgeweld.be

Seksueel geweld is elke seksuele handeling of poging tot een seksuele handeling door het uitoefenen van geweld of dwang, mensenhandel of daden gericht tegen iemands seksualiteit, ongeacht de relatie met het slachtoffer.

Professionele medewerkers staan voor je klaar om je verder op weg te helpen en te ondersteunen.

Je staat er niet alleen voor

Child Focus

www.childfocus.be

Een gespecialiseerde consulent zal aandachtig luisteren naar jouw verhaal, zal de ernst van de situatie proberen in te schatten en zal nagaan wat de noden zijn van het slachtoffer en zijn/ haar omgeving.

De consulent zal je informeren en eventueel zorgen voor een doorverwijzing naar gespecialiseerde hulp of politie.

Vragen over zelfmoord of zelfmoordgedachten

Zelfmoordlijn: 1813

www.zelfmoord1813.be

Denk je aan zelfdoding en ben je op zoek naar een gesprek?

Neem dan contact op met de Zelfmoordlijn (1813)

Ken je iemand die aan zelfmoord denkt of die een poging ondernam? Vang je signalen of zelfmoordgedachten op van iemand uit je naaste omgeving? Negeer ze niet, er zijn verschillende manieren waarop je kan helpen. Een tal van adviezen en handvatten die aangereikt worden.

Omgaan met zelfmoordgedachten in jouw omgeving kan best uitdagend zijn. Weet echter dat je absoluut een verschil kan maken voor je naaste.

Mentaal welzijn en hulplijnen voor jongeren/kinderen

Overkop huizen

www.overkop.be

In een OverKop-huis kan je als jongere tot 25 jaar gewoon binnen en buiten lopen en allerlei leuke activiteiten doen. Het is een veilige plek waar je ook een luisterend oor vindt en beroep kan doen op professionele therapeutische hulp, zonder een label opgeplakt te krijgen.

WatWat

www.watwat.be

WAT WAT geeft je antwoorden op de vragen waar jij als jongere mee zit, zoals:

- Vanaf welke leeftijd mag ik autorijden?
- Iemand die ik ken is down, hoe kan ik helpen?
- Hoe kan ik goedkoop op reis gaan?
- ...

Je krijgt niet-sturende info, zodat je zelf je keuzes kan maken. En je ziet waar je meer hulp of info kan krijgen via chat, telefoon, mail of door langs te gaan.

Je staat er niet alleen voor

Awel

www.awel.be

Awel luistert naar kinderen en jongeren. Awel ik wil een babbel. Bel, mail of chat met Awel. Elk gesprek is anoniem en gratis.

Jongeren Advies Centrum

www.caw.be/jac

Het JAC helpt jongeren tussen 12 en 25 jaar met al hun vragen en problemen. Problemen thuis? Op zoek naar je eigen stek? Vragen over seks? Slachtoffer van geweld of misbruik? Geldproblemen? Vragen over drugs? Of over pesten? Informatie nodig om zelfstandig te wonen? Of over je rechten en plichten? ... Je kan bij het JAC terecht met elke vraag.

CLB chat

www.clbchat.be

CLBch@t is een initiatief van de CLB-sector.
Zowel leerlingen als ouders zijn welkom met alle
vragen over studeren, studiekeuze, goed voelen of
gezondheid.

Lumi

www.lumi.be

Voor al je vragen over gender en seksuele diversiteit

Vagga

www.vagga.be

De jeugdteams van VAGGA zijn er voor (gezin-
nen) kinderen en jongeren van 0 t.e.m. 17 jaar die te
maken hebben met ernstige psychische problemen
of stoornissen.

Je geraakt niet vooruit en je blijft je zorgen maken?

Eerste hulp bij verontrusting.

Weet je als professional even niet meer welke richting je uit moet bij verontrusting? Loop je vast met je team? Bel dan voor een consult naar het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg. Of plan een consult met verschillende collega's: on- of offline. Zo denken we samen na over jouw specifieke vraag.

Vijf hulplijnen op één rij.

JO-lijn

☎ 0800 90 033
✉ jo-lijn@opgroeien.be

De JO-lijn luistert. Naar jongeren, maar ook naar ouders, pleegouders en hulpverleners in de jeugdhulp.

1712

☎ 1712
💬 1712.sittool.net/chat

Vragen over geweld, misbruik of kindermishandeling? 1712 staat klaar voor jongeren en volwassenen.

awel

☎ 102
✉ brievenbus@awel.be

Awel luistert en ondersteunt kinderen en jongeren bij vragen, verhalen of problemen.

de druglijn

☎ 078 15 10 20
💬 vad.sittool.net/chat

De druglijn geeft antwoorden op vragen over drank, drugs, pillen, gamen of gokken.

nu praat ik erover

💬 nupraatikerover.sittool.net/chat
✉ info@nupraatikerover.be

Bij nupraatikerover.be kan je als jongere chatten over mishandeling, verwaarlozing of seksueel geweld.

Beleid en aanpak GOG en verontrusting

Aanpak GOG en verontrusting

VOORAF: 1^e keer naar opvang - tijdens de opvang

TIJDENS vermoeden/vaststellen verontrusting –
GOG

KiMiWa –model
ABC-model
Registratie

NA vermoeden/vaststellen

Welke conclusies/afspraken/aanpassingen neem je mee voor de volgende situaties?

Wat neem je mee naar de volgende keer (preventief/procedure,...)

Analyseer de situatie: Vermijdbaar in de toekomst? Welke maatregelen kan je nemen?

Hoe ga je de aanpak:

- evalueren en met wie? (reflectieve houding)
- indien nodig verbeteren? Verbeterpunten formuleren? (reflectieve houding)
- hoe zorg je ervoor dat alle betrokkenen op de hoogte zijn van de wijzigingen in de aanpak ? (doeltreffende communicatie en transparantie)

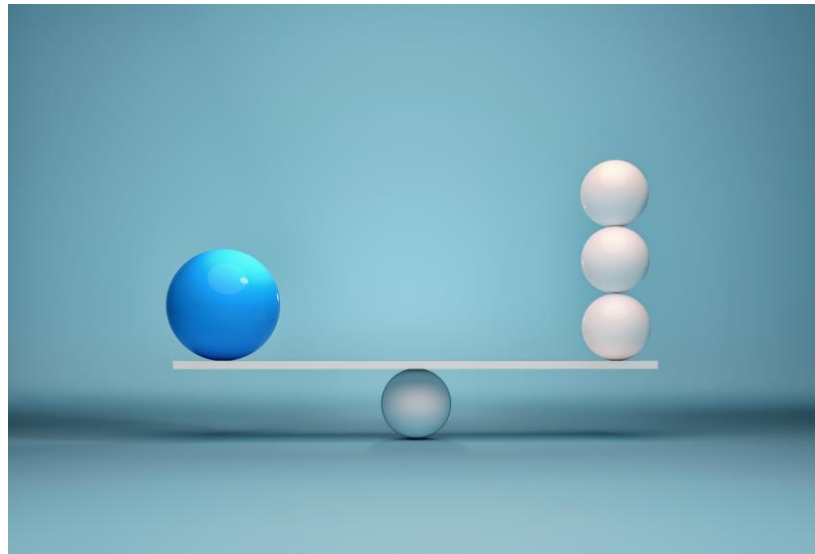
Bekijk regelmatig of de verschillende stappen nog werken om je doel te bereiken. Is je vooropgestelde werkwijze nog actueel? Zijn er aanpassingen nodig?

Zorg er ook voor dat:

- contactgegevens up-to-date blijven;
- team steeds betrokken blijft en de aanpak kent;
- nieuwe medewerkers en stagiairs de aanpak kennen en kunnen toepassen

GOG kind t.a.v. kind / mw'er: maatregelen? Schorsen?

Wat heeft het kind nodig?
Wat hebben ouders nodig?
Wat heeft team nodig?

**Wat kunnen we met de opvang
bieden op dit moment?
Randvoorwaarden**

- Draagkracht team
- Veiligheid andere kinderen
- Organisatorische aspecten (infrastructuur, voldoende begeleiders, ondersteuning begeleiders,...)
- Contact met de ouders
- Draagkracht van het kind zelf
- 1 op 1 begeleiding nodig?
-

Preventief: bouwstenen van je werking optimaliseren

- Personeel: **draagkracht - kalm brein**
- Pedagogisch: **verbindend communiceren- emotieregulatie - kinderkompas**
- Doelgroep: wie in de opvang?

Situatie GOG – Verontrusting

VOORAF
1^e keer naar opvang
tijdens de opvang

**TIJDENS vermoeden/vaststellen
verontrusting – GOG**

**NA vermoeden/vaststellen
verontrusting – GOG**

Welke **conclusies/afspraken/aanpassingen** neem je mee voor de volgende situaties?

Wees BVV

- Leiderschap
- Geïntegreerd werken
- Innovatief
- Reflectief proactief en reactieve houding
- Communicatie
- Samenwerking
- Ondersteuning medewerkers
- Documenteren

Betrokkenen

Uitwisseling BVV

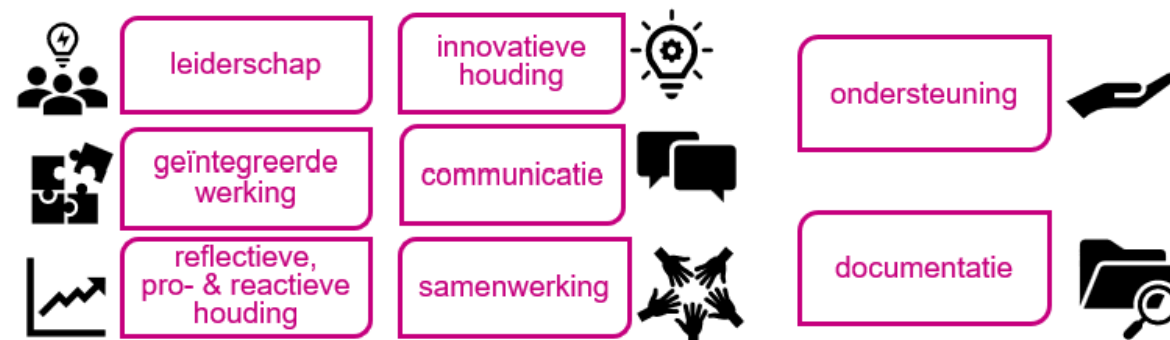
Reflectie opdracht

1. Individueel: alles op een rijtje en BVV
2. In groepjes
3. Tips en tricks voor elkaar

Reflectie: Individueel nadenken

STAP 1: individueel nadenken

- Neem je case die je daarnet in je gedachten had.
- Link de verschillende stappen aan de verschillende BVV-thema's.
 - Wat loopt goed?
 - Wat ontbreken we nog?
 -

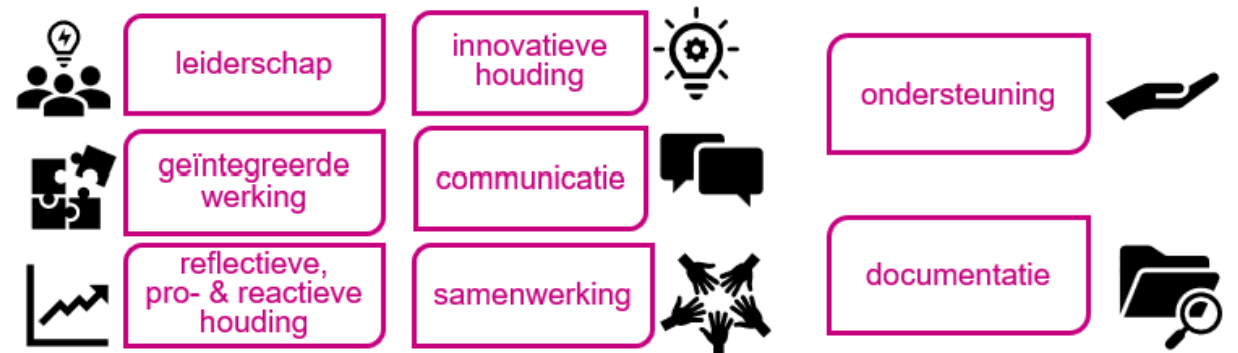
Reflectie: in kleine groepjes – in grote groep

STAP 2: wissel uit in kleine groep + noteer op flap

Wat hebben we? Wat loopt goed?

Wat willen we? Wat missen we?

- Noteer jullie conclusies op grote flappen

STAP 3: plenair uitwisselen a.d.h.v. flappen

Algemene conclusie over GOG en verontrusting vanuit concept BVV

- Wat valt op? Komt alles aan bod? Zijn er hiaten?
- Waar is er nog groeimarge ++?

Leiderschap

Geïntegreerde werking

Samenwerking

Innovatieve houding

Communicatie

Reflectieve, pro- & reactieve, houding

Documentatie

Ondersteuning

Leiderschap

Iedereen

- *kent de missie en visie en past dit toe.*
- *kent taken, rollen en verantwoordelijkheden*
- *werkt samen en neemt verantwoordelijkheid i.f.v. doelen organisatie.*

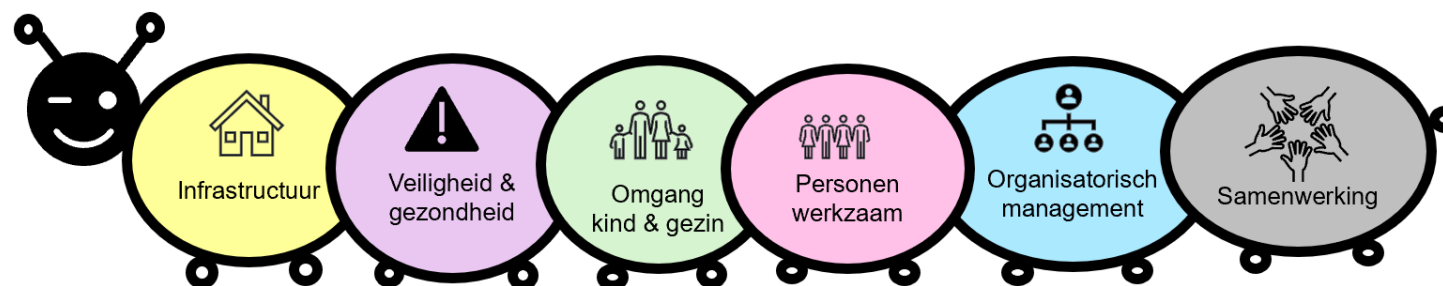
Indicatoren:

- Verdeling van taken, rollen en verantwoordelijkheden
- Samenwerking in team en gedeelde verantwoordelijkheid
- Betrokkenheid van de medewerkers
- Gedragenheid van beslissingen
- Aansturing, coördinatie en opvolging

Geïntegreerde aanpak

- *je pakt kwaliteitsthema's samen aan*
- *staan niet los van elkaar → 1 geheel*

Indicatoren:

- Kennis en implementatie regelgeving, eigen visie en vooropgestelde doelen
- Samenhangend beleid over de ≠ thema's
- Beleidsprioriteiten (korte en lange termijn)

Reflectieve, proactieve en reactieve houding

Voortdurend verbeteren

- *Reflectief = nadenken over je aanpak feedback MW's, ouders, betrokkenen*
- *Proactief = vooruitkijken!*
- *Reactief = passend reageren op positieve en negatieve signalen*

Indicatoren:

- Kritische houding op de eigen werking
- Openheid voor de mening en inbreng van anderen (gezinnen/experten,...)
- Passend inspelen op situaties die zich voordoen (reactief)
- Initiatief nemen en vooruit denken (pro-actief)
- Gestructureerd en cyclisch aan de slag met resultaten

Innovatieve houding

- *samenleving evolueert & regels veranderen*
- *ontwikkelingen opvolgen → werking durven veranderen*
- *open staan voor verandering*

Indicatoren:

- Positief leerklimaat
- Ontwikkelingen opvolgen (in de ko sector en ruimere samenleving)
- Inspelen op leer- en groeikansen gericht op verbetering
- Innovatieve ideeën aftoetsen aan visie en eigen beleid
- Gestructureerd en cyclisch aan de slag gaan met vernieuwing

Doeltreffende communicatie en transparantie

Doeltreffend en transparante communicatie

De nodige informatie komt op tijd en op maat bij

- *alle medewerkers*
- *gezinnen*
- *betrokkenen*

Indicatoren:

- Transparante communicatie
- Tijdig en systematisch informatieverspreiding
- Beschikbaarheid van informatie
- Communicatie op maat (concreet, duidelijk, begrijpbaar, respectvol, doelgericht)
- Wederkerige communicatie

Samenwerking

- *kinderopvang is geen eiland. 'It takes a village to raise a child.'*
- *anderen nodig om KO te organiseren & te verbeteren*
- *gemeenschappelijk belang*

Indicatoren:

- Netwerken
- Doelgerichte en doordachte samenwerking met partners binnen of buiten de kinderopvang (ondersteund vanuit eigen visie)
- Transparante communicatie en samenwerking met Opgroeien
- Samenwerking met lokaal bestuur en lokaal loket vanuit lokale beleidsdoelen

Leiderschap

Duidelijk leiderschap zorgt ervoor dat alle medewerkers de missie en visie kennen en realiseren op de werkvloer. Duidelijk leiderschap rust niet op de schouders van één persoon in de organisatie. Er is een verdeling in taken en rollen. Alle medewerkers nemen samen hun verantwoordelijkheid hiervoor op en dragen zo bij aan de grotere doelen van de organisatie. De organisatie zal beter in staat zijn om beleid te voeren als de activiteiten van het hele team op elkaar afgestemd zijn en wanneer medewerkers betrokken worden bij beslissingen. Dit zorgt voor meer gedragen beslissingen die uitgezet worden in de praktijk. Leiderschap vereist opvolging en aansturing om genomen beslissingen in acties om te zetten. Zo loopt alles op wieltjes en staan de neuzen in dezelfde richting.

Indicatoren:

- Verdeling van taken, rollen en verantwoordelijkheden
- Samenwerking in team en gedeelde verantwoordelijkheid
- Betrokkenheid van de medewerkers
- Gedragenheid van beslissingen
- Aansturing, coördinatie en opvolging

Geïntegreerde aanpak

Een geïntegreerde aanpak gaat over het afstemmen van verschillende thema's van het beleid op elkaar en ze als één geheel beschouwen. De minimale thema's waarop de organisatie beleid voert zijn infrastructuur, veiligheid en gezondheid, omgang met kinderen en gezinnen, personen die in de kinderopvanglocatie werken, organisatorisch management en samenwerking. Kennis en implementatie van de regelgeving van deze thema's en de eigen visie en doelen hieromtrent is dan ook vereist. De thema's zijn onderling verweven en bepalen samen de kwaliteit. Dit vraagt dat ze coherent aangepakt worden vanuit een samenhangend beleid. Acties en beslissingen op het ene thema hebben invloed op andere thema's. Dat helpt om prioriteiten te stellen, keuzes te maken en beslissingen te nemen op korte en lange termijn.

Indicatoren:

- Kennis en implementatie van regelgeving, de eigen visie en de vooropgestelde doelen
- Samenhangend beleid over de verschillende thema's
- Beleidsprioriteiten

Reflectieve, proactieve en reactieve houding

Een reflectieve, proactieve en reactieve houding zorgt voor een voortdurende verbetering van de eigen werking, rekening houdend met de feedback en input van gezinnen, medewerkers en relevante expertise van externe organisaties. Door systematisch zelf bewust stil te staan bij de werking en open te staan voor de mening van anderen, krijgt de organisatie een goed zicht op de sterktes en groeikansen. Er wordt actiegericht aan de slag gaan met de resultaten. De gepaste acties worden geïntegreerd in de dagelijkse werking en procedures. De organisatie neemt initiatief en denkt vooruit (pro-actief) en speelt daarnaast ook gepast in op situaties die zich voordoen (reactief). Dit zorgt ervoor dat er blijvend gewerkt wordt aan een kwaliteitsvolle dienstverlening.

Indicatoren:

- Kritische houding op de eigen werking
- Openheid voor de mening en inbreng van anderen (gezinnen/experten,...)
- Passend inspelen op situaties die zich voordoen (reactief)
- Initiatief nemen en vooruit denken (pro-actief)
- Gestructureerd en cyclisch aan de slag met resultaten

Innovatieve houding

Een innovatieve houding zorgt voor vernieuwing, waarbij je rekening houdt met de ontwikkelingen in de omgeving, de samenleving en de regelgeving. De samenleving evolueert en regels veranderen. Een organisatie met een innovatieve houding staat hier positief tegenover en gaat actief ontwikkelingen opvolgen. Men speelt in op deze leer- en groeikansen en toetst deze af aan de visie en het eigen beleid. Als organisatie durf je je werking te vernieuwen als dat nodig of nuttig is.

Indicatoren:

- Positief leerklimaat
- Ontwikkelingen opvolgen (in de ko sector en ruimere samenleving)
- Inspelen op leer- en groeikansen/ gericht op verbetering
- Innovatieve ideeën aftoetsen aan visie en eigen beleid
- Gestructureerd en cyclisch aan de slag gaan met vernieuwing

Doeltreffende communicatie en transparantie

Doeltreffende communicatie en transparantie gaat erover dat de nodige informatie tijdig en op maat bij alle betrokkenen terechtkomt. De organisatie kiest bewust welke informatie aan wie wordt gecommuniceerd. De informatie is vlot toegankelijk en de verspreiding verloopt systematisch. Er wordt doordacht nagedacht over gevoelige (persoonsgebonden) informatie. Daarnaast gebeurt de communicatie steeds op maat van de doel(en) en doelgroep. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende communicatiekanalen en -methodieken. Doeltreffende communicatie is wederkerig waardoor het de betrokkenheid, verbinding en draagvlak voor genomen beslissingen versterkt. Als organisatie zorg je voor een communicatiecultuur die transparant, op maat en wederkerig is, wat bijdraagt tot een sterke band tussen medewerkers, gezinnen en de organisatie als geheel.

Indicatoren:

- Transparante communicatie
- Tijdig en systematisch informatieverbreiding
- Beschikbaarheid van informatie
- Communicatie op maat (concreet, duidelijk, begrijpbaar, respectvol, doelgericht)
- Wederkerige communicatie

Samenwerking

Als opvanglocatie sta je niet alleen, je bent geen eiland. Samenwerking start met het opbouwen van sterke relaties het lokaal bestuur, het Lokaal Loket Kinderopvang, het agentschap Opgroeien en andere lokale partners. De samenwerking met partners is doelgericht en doordacht. Het vindt plaats vanuit een gemeenschappelijk belang, namelijk het welzijn en de groei van jonge kinderen en hun gezinnen. Het zorgt ervoor dat kinderopvang inclusiever en toegankelijker wordt voor alle kinderen en dat specifieke deskundigheid gedeeld wordt. De samenwerking is telkens onderbouwd vanuit de eigen visie. Door deze samenwerkingsverbanden wordt de eigen werking ook versterkt. Partners kunnen andere opvanglocaties zijn, buurtorganisaties, scholen, huis van het kind, OCMW, opleidingscentra, huis van het NL, vluchtelingenhuis, scholen, artsen, toeleiders, CAW, kleine zelfstandige (bakker, boer,...), artsen, kinesisten,...

Indicatoren:

- Netwerken
- Doelgerichte en doordachte samenwerking met partners binnen of buiten de kinderopvang (ondersteund vanuit eigen visie)
- Transparante communicatie en samenwerking met Opgroeien
- Samenwerking met lokaal bestuur en lokaal loket vanuit lokale beleidsdoelen

Mijn plan

Actie

Haal uit iedere cluster 1 element waar je meer over wilt weten, of die je wilt meenemen naar je eigen werking.

Leiderschap

Geïntegreerd werken

Samenwerking

Innovatieve houding

communicatie

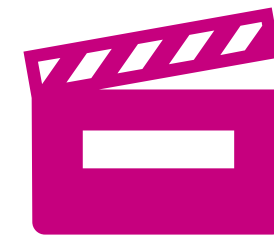
Proactieve, reactieve, reflectieve houding

Ondersteuning medewerkers

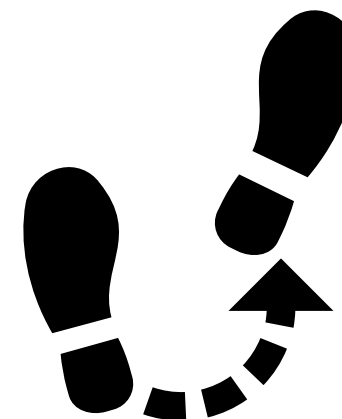

Documentatie

jouw plan!

Methodiek wat is je plan?

Wat is je eerstvolgende stap die je na vandaag zal zetten?

Welke noden zijn er nog?

Werkgroep BVV: aanpak bijsturen?

Vereniging van
Vlaamse Steden
en Gemeenten

Griet Serroels | Dienst Opgroeien en Ontwikkelen
Regionale stafmedewerker buitenschoolse kinderopvang

- E griet.serroels@vvsg.be
- M +32 478 74 55 13

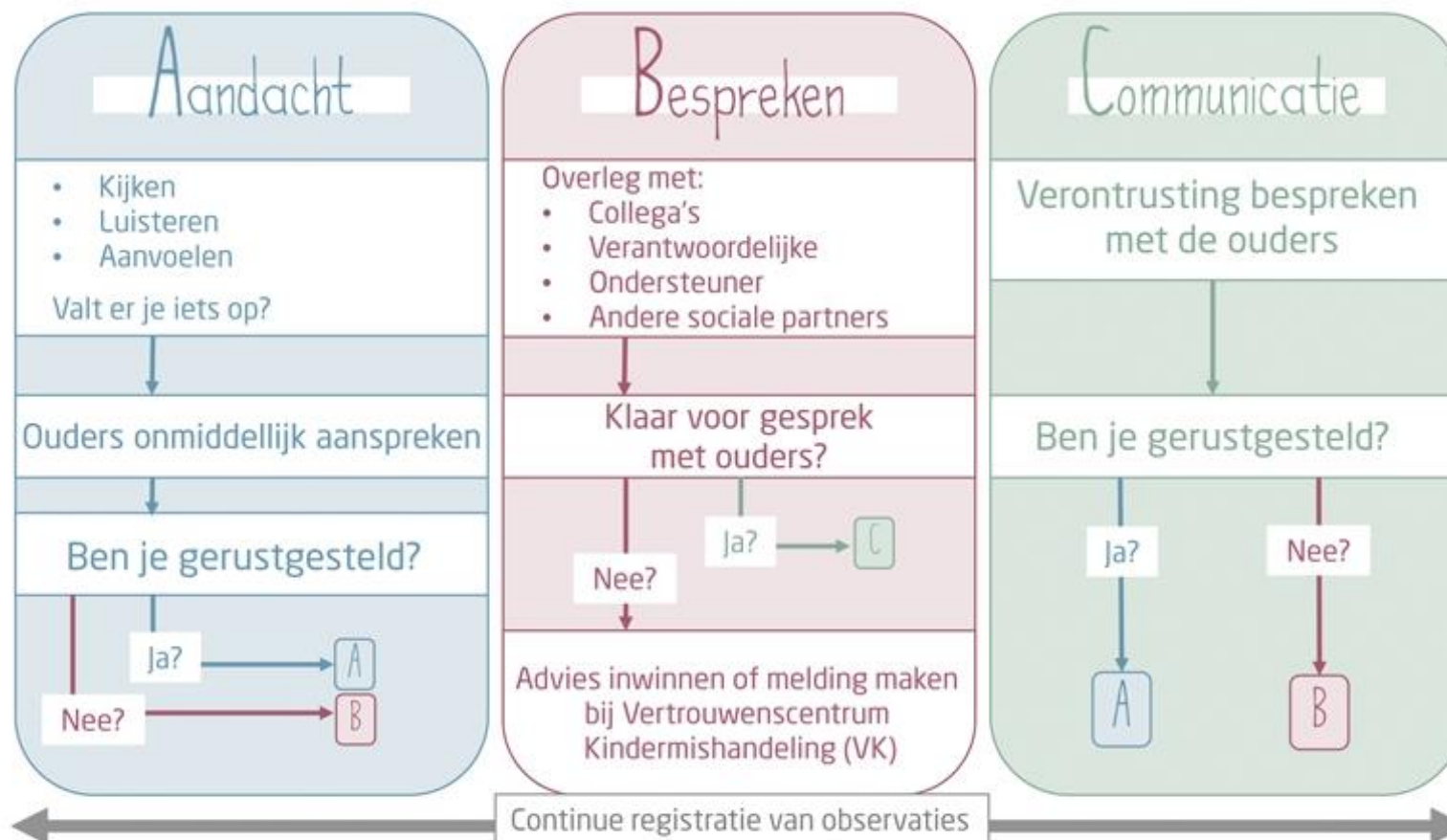
Vereniging van
Vlaamse Steden
en Gemeenten

Annemie Nouwynck | Dienst Opgroeien en Ontwikkelen
Regionale stafmedewerker buitenschoolse kinderopvang

- E Annemie.nouwynck@vvsq.be
- M +32 479 21 70 69

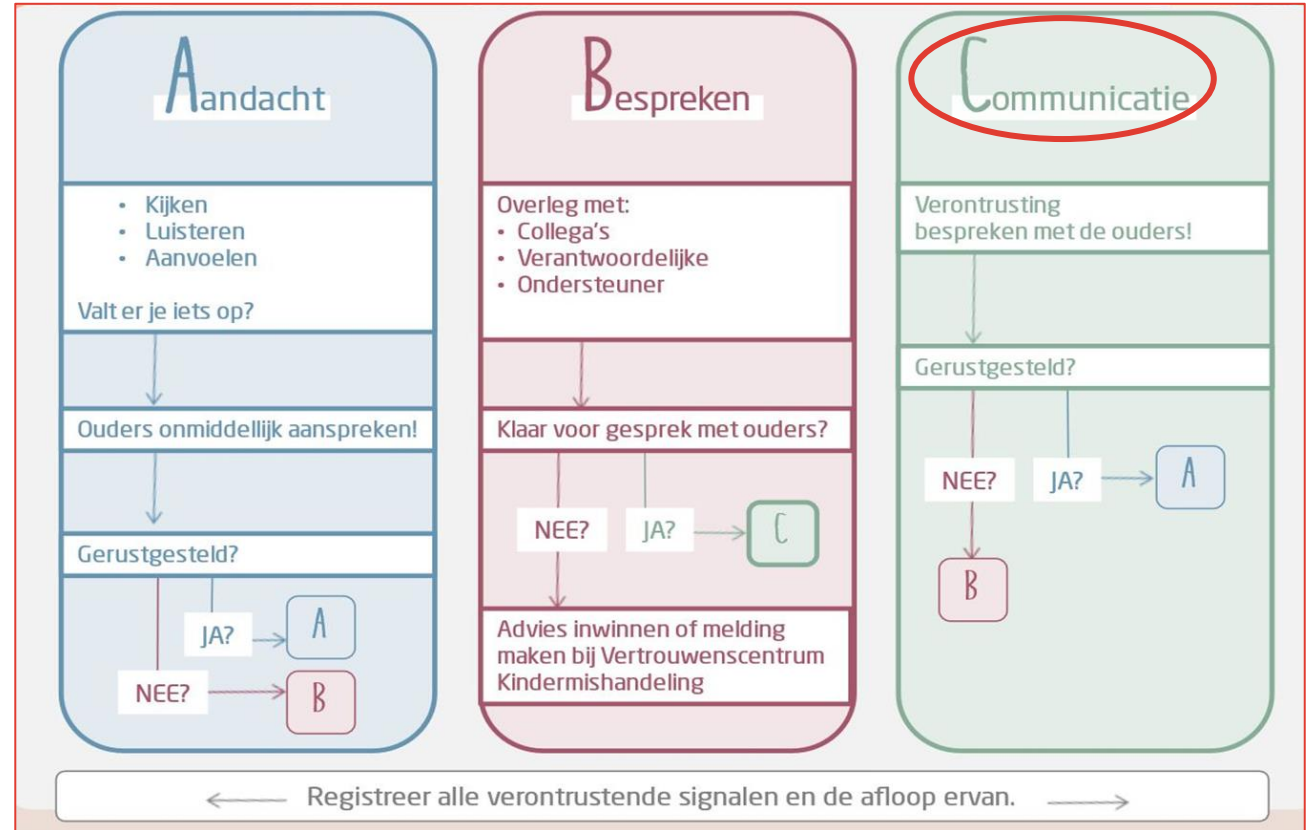
Beleid en aanpak GOG en verontrusting

Communicatie: verontrusting bespreken met ouders

Tips voor tijdens
gesprek in PVA

VA:
KDV
DVO

Aandacht Bespreken = taak KB's

- Spreek ouders onmiddellijk aan als je iets opvalt dat je zorgen baart.
- Registreer wat je ziet, hoort en voelt en je verontrust.
- Bespreek de signalen die je verontrusten met collega's en VA.

Aandacht Bespreken Communicatie = taak VA

- Alle taken van de KB's (ouders onmiddellijk aanspreken, registreren en bespreken van signalen) + KB's ondersteunen
- Bespreek je zorgen met (beide) ouders
- Schakel indien nodig VK of andere partners in om de verontrusting aan te pakken en dus hulpverlening in te schakelen (≠ niet zelf hulpverlening bieden!).

Discretieplicht - beroepsgeheim

- **Discretieplicht:** de verplichting om bij het uitoefenen van een functie geen gegevens vrij te geven aan anderen dan diegenen die gerechtigd zijn er kennis van te nemen
→ beschermt de opdracht, dienst of de organisatie waarvoor ze werd opgelegd
- **Beroepsgeheim:** de plicht van de hulpverlener om vertrouwelijke gegevens van zijn cliënt geheim te houden: zwijgplicht
→ beschermt de vertrouwensrelatie tussen de hulpverlener en de cliënt.
- Medewerkers van KO niet georganiseerd door OCMW → discretieplicht
- Medewerkers van KO georganiseerd door OCMW → beroepsgeheim

Welke informatie over kinderen mag je vanuit de kinderopvang delen met derden (hulpverleners, arts, school, enz.)?

- **KO neemt zelf initiatief:**

→ enkel mogelijk als ouders geïnformeerd worden (discretieplicht) en toestemming geven (van beide ouders indien gescheiden) (beroepsgeheim).

- **KO ontvangt een vraag** naar info:

A. **Professionele hulpverleners:** 2 vragen

1. Heeft de hulpverlener beroepsgeheim?

2. Is er toestemming van ouders voor deze vraag naar info of overleg?

→ Indien ja op beide vragen kan KO informatie delen.

B. **Politie, parket, justitie-assistenten, jeugdrechters (in kader van onderzoek)**

→ Discretieplicht: ja, je moet informatie geven en meewerken aan onderzoek

→ Beroepsgeheim: enkel meewerken mits toestemming van de ouders

Noodtoestand

= een situatie waarin er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van een kind

→ dit staat boven de discretieplicht en het beroepsgeheim.

- Als je enkel discretieplicht hebt → noodtoestand melden bij de politie
 - In geval van beroepsgeheim → noodtoestand melden bij de Procureur des Konings.
- Je kan je ook hier laten adviseren door het VK.

**In geval
van
nood!**

vvsg